

STRATEGIA ROZWOJU SPOŁECZNO- GOSPODARCZEGO GMINY SROKOWO NA LATA 2009-2016

(aktualizacja dokumentu z 2001 r.)
Srokowo, czerwiec 2009 r.

ZLECENIODAWCA:

Gmina Srokowo
Plac Rynkowy 1
11-420 Srokowo
tel. (0 89) 753 40 06
tel./fax (0 89) 753 42 90
e-mail: gmina@srokowo.iaw.pl
[http: www.srokowo.iaw.pl](http://www.srokowo.iaw.pl)

WYKONAWCA:

The logo consists of the letters 'ZB' in a stylized font, with the text 'Centrum Szkoleniowo-Doradcze' written in a curved path below it.

„ZB” Centrum Szkoleniowo-Doradcze Zbigniew Brodziński
ul. Zodiakalna 20
10-712 Olsztyn
tel. 0 605 850 187
e-mail: zbr@uwm.edu.pl

Konsultacje i opracowanie techniczne dokumentu:

Zbigniew Brodziński

Aneta Joanna Janikowska

SPIS TREŚCI

WSTĘP	4
I. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNO-GOSPODARCZEJ W GMINIE SROKOWO	6
1.1. Uwarunkowania przestrzenne	6
1.2. Uwarunkowania geograficzne i przyrodnicze	6
1.3. Uwarunkowania historyczne i kulturowe	11
1.4. Charakterystyka społeczności lokalnej	12
1.5. Infrastruktura społeczna	15
1.6. Sytuacja ekonomiczna gminy Srokowo	18
1.7. Infrastruktura techniczna	20
1.8. Turystyka	22
1.9. Charakterystyka sektora rolniczego	23
1.10. Uwarunkowania finansowe rozwoju gminy	24
II. ANALIZA ZASOBÓW GMINY I OTOCZENIA ZEWNĘTRZNEGO	26
III. WIZJA I MISJA GMINY SROKOWO	29
IV. CELE ROZOWJU GMINY SROKOWO	31
V. POWIĄZANIE CELÓW Z ZAŁOŻENIAMI STRATEGII ROZWOJU WOJEWÓDZTWA I STRATEGII ROZWOJU LGD9	40
5.1. Odzwierciedlenie celów w zapisach strategii rozwoju województwa	40
5.2. Powiązanie celów z założeniami strategii rozwoju LGD9	41
VI. WSKAŹNIKI MONITOROWANIA STRATEGII ROZWOJU GMINY SROKOWO	42
VII. SYSTEM WDRAŻANIA STRATEGII	50
7.1. Poziom merytoryczny realizacji strategii	50
7.1.1. Monitoring i ewaluacja strategii	50
7.1.2. Przeglądy strategiczne i aktualizacja strategii	51
7.2. Aspekt społeczny wdrażania strategii	52
VIII. SPIS ZAŁĄCZNIKÓW	54

WSTĘP

Rola władzy lokalnej we współczesnym świecie polega nie tylko na sprawczym podejmowaniu doraźnych decyzji i bezpośrednim sterowaniu, ale przede wszystkim na tworzeniu odpowiednich warunków dla rozwoju i poprawy poziomu życia społeczności lokalnej. Jednym z narzędzi w tym procesie jest strategia rozwoju danego obszaru. Tak więc potrzeba posiadania strategii wynika nie tylko z uwarunkowań zewnętrznych i standardów europejskich, ale także ze względów pragmatycznych. W strategii określa się kierunki działań, problemy i cele rozwoju społeczno-gospodarczego, wskazuje możliwe drogi realizacji wyznaczonych celów oraz zasady kontroli i oceny podjętych działań. Strategia pozwala także na określenie niezbędnych dokumentów programowych i ich wzajemnych powiązań. Dzięki wyznaczeniu kierunków i w dalszej perspektywie powiązaniu wyznaczonych celów z programami rozwoju, zapewniona zostaje kompleksowość podejmowanych działań oraz efektywniejsze wykorzystanie posiadanych zasobów.

Z inicjatywy Wójta Gminy Srokowo, w styczniu 2009 r. podjęto starania zmierzające do aktualizacji Strategii Rozwoju Gminy Srokowo. Potrzeba ponownego opracowania dokumentu była związana przede wszystkim ze zmianami w otoczeniu gminy, mniej zaś wynikała z konieczności dostosowania zapisów strategii do zmian zachodzących wewnątrz mikroregionu. Wstąpienie Polski do Unii Europejskiej w 2004 r. stworzyło nowe możliwości rozwoju społeczno-gospodarczego kraju, z czego z powodzeniem korzystają władze samorządowe. Mając na uwadze nowe potrzeby społeczności lokalnej oraz charakter gminy Srokowo skutecznie wykorzystują pojawiające się szanse, zwłaszcza te, zakładające rozwój obszarów wiejskich. Od 2006 r. gmina Srokowo należy do Związku Stowarzyszeń na Rzecz Rozwoju Gmin Północnego Obszaru Wielkich Jezior Mazurskich (LGD9) – Lokalnej Grupy Działania utworzonej w ramach inicjatywy LEADER, co przyczynia się do poprawy warunków życia mieszkańców, rozwoju gospodarczego gminy oraz wzrostu aktywności społeczności lokalnej. Proponowana uaktualniona strategia powinna być dokumentem pomocnym w jeszcze efektywniejszym planowaniu rozwoju gminy.

Bazę odniesienia do opracowania aktualnej wersji dokumentu, w zakresie przyjmowania koncepcji wielofunkcyjnego, zintegrowanego rozwoju gminy Srokowo stanowiły następujące dokumenty:

- Strategia Rozwoju Gminy Srokowo na lata 2001-2016,
- Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Srokowo,
- Program Ochrony Środowiska Gminy Srokowo na lata 2004-2007, z uwzględnieniem perspektywy na lata 2008-2011,
- Lokalna Strategia Rozwoju Związku Stowarzyszeń Na Rzecz Rozwoju Gmin Północnego Obszaru Wielkich Jezior Mazurskich (LGD9) na lata 2009-2015,
- Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Województwa Warmińsko-Mazurskiego do roku 2020.

Pozytywna realizacja strategii uwarunkowana będzie chęcią współpracy w realizacji poszczególnych przedsięwzięć zarówno elit rządzących jak i podmiotów życia społecznego i gospodarczego oraz wszystkich mieszkańców gminy. Już na etapie planowania strategicznego do współpracy zaproszono lokalnych liderów opinii¹, dążąc do stworzenia aktualnego dokumentu odpowiadającego na potrzeby wszystkich mieszkańców gminy Srokowo oraz zakładającego wizję rozwoju gminy zgodną z ich oczekiwaniami.

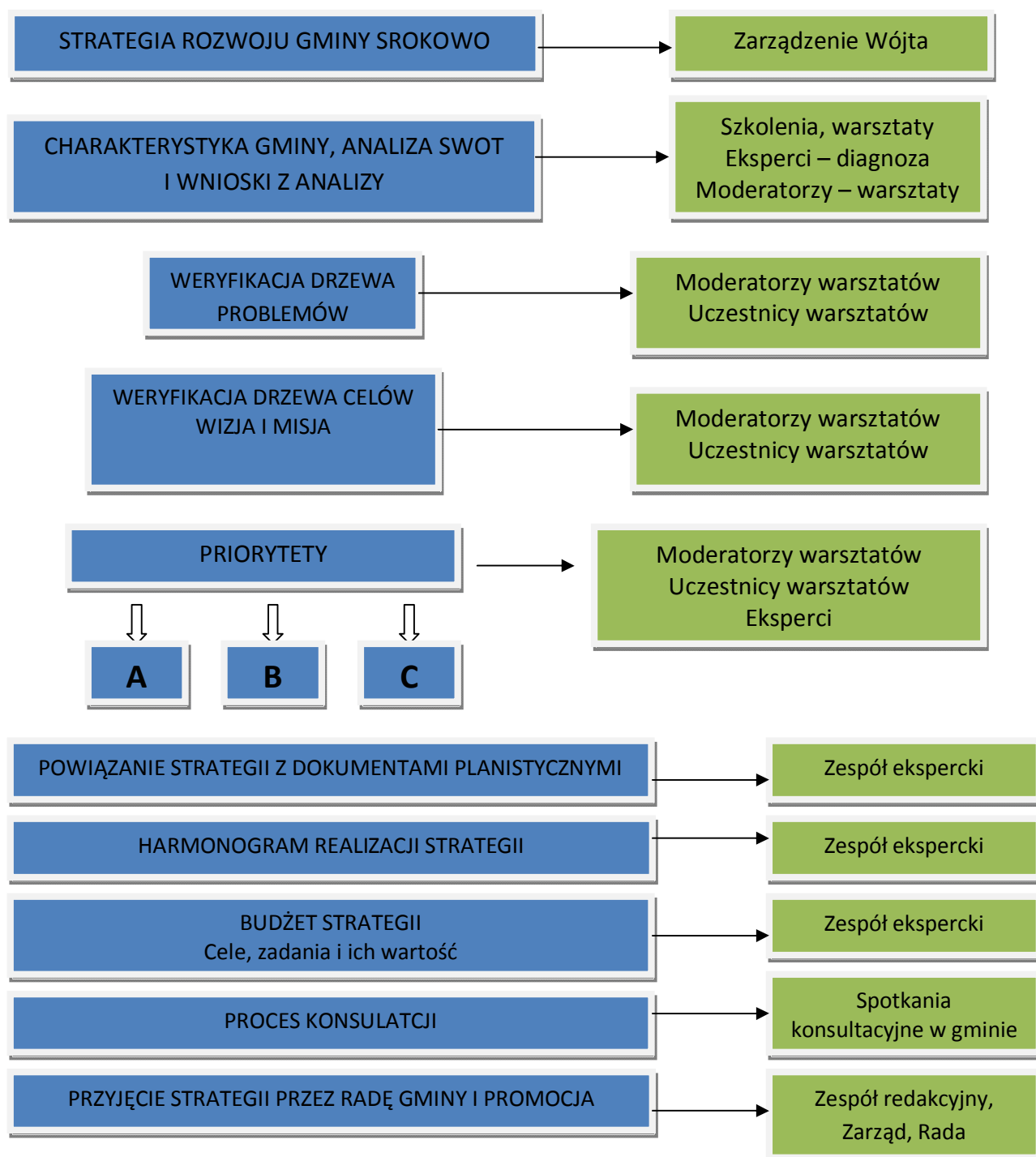
---

¹ Lista osób biorących udział w opracowaniu aktualizacji Strategii Rozwoju Gminy Srokowo stanowi załącznik nr 2.

Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Srokowo

Proces planowania strategicznego objął wszystkie sfery życia społeczno-gospodarczego gminy. Prace nad aktualizacją strategii trwały do czerwca 2009 r., a ich schemat przedstawia rys. nr 1.

Strategię Rozwoju Gminy Srokowo na lata 2009-2016 należy traktować w wymiarze dynamicznym, gdyż nie ogranicza się ona jedynie do zapisanych w niej przedsięwzięć, które gmina będzie musiała podjąć w najbliższych latach. Strategia zakłada zmienność wewnętrznych i zewnętrznych uwarunkowań, co niesie potrzebę stałej weryfikacji środków i działań. W tym celu przewidziano monitoring realizacji strategii oraz możliwość jej aktualizacji, zmiany bądź uzupełnień.

Rys. 1. Schemat aktualizacji Strategii Rozwoju Gminy Srokowo

I. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNO-GOSPODARCZEJ W GMINIE SROKOWO

1.1. Uwarunkowania przestrzenne

Gmina Srokowo jest gminą wiejską położoną w powiecie kętrzyńskim w północnej części województwa warmińsko-mazurskiego. Od zachodu graniczy z gminą Barciany, od południa z gminą Kętrzyn, a od wschodu, z należąca do powiatu węgorzewskiego, gminą Węgorzewo. Północna granica gminy stanowi granicę państwową z Rosją (Obwód Kaliningradzki). Siedzibą władz gminnych jest miejscowość Srokowo.

Powierzchnia gminy wynosi 194,16 km², co stanowi 16,05% powierzchni powiatu kętrzyńskiego². W skład gminy Srokowo wchodzi obecnie 35 miejscowości dwunastu sołectw: [Bajory Wielkie](#), [Jankowice](#), [Kosakowo](#), [Leśniewo](#), [Leśny Rów](#), [Łęknica](#), [Silec](#), [Siniec](#), [Solanka](#), [Srokowo](#), [Wilczyny](#), [Wyskok](#).

1.2. Uwarunkowania geograficzne i przyrodnicze

W ujęciu geograficznym część północno-zachodnia gminy Srokowo leży w Pasie Pobrzeży Bałtyckich, na obszarze Niziny Sępopolskiej, a część południowo-wschodnia położona jest w Pasie Pobrzeży Bałtyckich, na obszarze Pojezierza Mazurskiego, w obrębie Krainy Wielkich Jezior Mazurskich. Ukształtowanie terenu jest charakterystyczne dla obszarów polodowcowych. Na obszarze gminy przeważa krajobraz równinny z falistymi i pagórkowatymi powierzchniami wysoczyzn morenowych (moreny dennej). W krajobraz wpisują się także oczka wodne oraz nieduże jeziora wypełniające zagłębienia wytopiskowe. Na terenie gminy znajdują się trzy jeziora, a mianowicie: Silec (119,6 ha), Siniec Duży (30,6 ha) i Siniec Mały (11,1 ha)³. Udział wód powierzchniowych w ogólnej powierzchni gminy Srokowo wynosi 1,45% przy średniej wartości dla województwa warmińsko-mazurskiego wynoszącej 5,73%, co umiejscawia gminę w grupie gmin o niskim udziale wód powierzchniowych. Do głównej sieci hydrograficznej gminy należą ciek: Omęt, Liwna, Białka i Oświnka⁴.

Według podziału kraju na regiony klimatyczne Romera gmina Srokowo należy do regionu pojeziernego, a według regionalizacji Gumińskiego (stworzonej na potrzeby rolnictwa) do dzielnicy mazurskiej, czyli najzimniejszej części Polski. Krótki okres wegetacyjny i wypasu zwierząt na pastwiskach rzutuje w dużej mierze na efekty ekonomiczne gospodarowania. Dla Kętrzyna wynosi on jedynie 171 dni i jest krótszy od najdłuższego okresu wegetacji dla Wrocławia i Szczecina o 60 dni⁵.

Warunki klimatyczne gminy są zbliżone do średniej dla województwa. Klimat lokalny cechują średnie opady na poziomie 550-600 mm rocznie oraz średnia roczna temperatura powietrza wynosząca 6.6°C (dla porównania średnia roczna temperatura dla

---

¹ Od 2006 r. dane dotyczące powierzchni różnią się w stosunku do wykazywanych do 2005 r., ponieważ zostały ustalone znacznie dokładniejszą metodą, opartą o dane komputerowej bazy Państwowego Rejestru Granic.

² http://www.srokowo.iaw.pl/index.html?lang_id=PL (16.02.2009).

³ *Plan rozwoju lokalnego gminy Srokowo*, Srokowo 2004, s. 7.

⁴ Tamże, s. 8.

Warszawy wynosi 7.5°C). Najcieplejszy jest lipiec ze średnią temperaturą 17,4°C, a najzimniejszy luty z temperaturą na poziomie – 4.8°C⁶.

Generalnie obszar gminy Srokowo jest ubogi w kopaliny o znaczeniu gospodarczym. W okolicach Leśniewa i Wilczyn zlokalizowane są dwa punkty eksploatacji kruszywa naturalnego (piasek, żwir, kamienie), jednak ich zasobność nie jest na tyle duża by uzasadniała eksploatację na większą niż lokalna skalę.

Na uwagę zasługuje fakt występowania bogatych złóż torfu. Większość z około 90 torfowisk o szacunkowych zasobach ok. 20 mln m³ zlokalizowanych jest w północnej części gminy Srokowo

Użytki rolne stanowią 62,3%, lasy 26,3%, a pozostałe grunty 11,4%. W porównaniu do wartości średnich dla powiatu kętrzyńskiego, Srokowo ma nieco mniejszy udział procentowy użytków rolnych, natomiast znacznie większy lasów i gruntów leśnych (dla powiatu wartości te wynoszą odpowiednio 72,1% i 16,4%, natomiast dla województwa warmińsko-mazurskiego 53,5% i 30,6%). Dokładną strukturę gruntów przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Użytkowanie gruntów

Wyszczególnienie [ha]	Gmina Srokowo		Powiat kętrzyński		Województwo warmińsko-mazurskie	
	1999	2005	1999	2005	1999	2005
Ogólna powierzchnia gruntów	19 463	19 463	121 297	121 297	2 420 295	2 420 295
Użytki rolne razem	12 226	12 127	86 737	87 515	1 305 660	1 294 363
<i>grunty orne</i>	8 151	8 221	63 493	66 612	910 198	899 660
<i>sady</i>	17	13	152	90	4 089	3 639
<i>łąki</i>	1 616	1 583	9 395	9250	173 097	165 246
<i>pastwiska trwałe</i>	2 442	2 310	13 697	11 573	218 276	255 791
Lasy i grunty leśne	4 601	5 121	18 459	19 915	707 521	741 208
Pozostałe grunty ¹	2 636	2 215	16 101	13 867	407 114	383 636

¹ Grunty pod zabudowaniami, podwórzami, drogi, wody i inne grunty oraz nieużytki

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Pozytywnym aspektem jest fakt zwiększania powierzchni lasów w gminie w porównaniu do lat poprzednich. Zgodnie z regionalizacją przyrodniczo-leśną kompleksy leśne gminy Srokowo należą do Krainy Mazursko-Podlaskiej. Zlokalizowane są one głównie w północnej i południowo-wschodniej części gminy. Wysoka wilgotność powietrza, jaką charakteryzuje się gmina Srokowo (81-85%) oraz wysoka wilgotność i żyzność siedlisk, spowodowały wytworzenie się określonych naturalnych krajobrazów roślinnych, charakteryzujących się głównie lasami dębowymi i olchowymi oraz mieszanymi, ze znacznym udziałem świerka oraz liściastymi z udziałem brzozy, olchy, dębu, lipy i jesionu.

⁵ *Strategia Zintegrowanego Rozwoju Gmin Północnego Obszaru Wielkich Jezior Mazurskich*, red. Z Brodziński, Węgorzewo 2006, s. 14.

W lasach tych występuje zwierzyna łowna reprezentowana przez łosie, daniela, jelenie, sarny, dziki, lisy, jenoty i zające. Lasy srokowskie skupiają również duże ilości bobrów. Na obszarze gminy licznie występują również ptaki, głównie takie gatunki jak: bocian biały, mewa, kormoran czarny, myszołów zwyczajny, perkoz, łabędź niemy oraz żuraw.

Mała przejrzystość spowodowana występowaniem dużej ilości liściastych gatunków drzew i obfitością podszytu oraz wielości siedlisk wilgotnych i bagiennych sprawia, że większość srokowskich lasów nie spełnia funkcji turystycznych. Najbardziej atrakcyjne turystycznie są lasy położone między Wilczynami a wschodnią granicą gminy, na obszarze których w 1997 r. wybudowano liczącą 13 km leśną ścieżkę dydaktyczną „Wyskok”. Znajduje się ona 6 km na północ od Srokowa w kierunku wsi Bajory, na terenie leśnictwa Jezioro. Na trasie zaplanowano 10 przystanków zaopatrzonych w tablice informacyjne prezentujące m.in. Kanał Mazurski, siedliska bobrów oraz walory krajobrazowe rezerwatu Jezioro Siedmiu Wysp⁷.

Potwierdzeniem wyjątkowych walorów krajobrazowych i przyrodniczych predestynujących gminę Srokowo do rozwoju turystyki jest fakt występowania znacznych obszarów prawnie chronionych. Zajmują one 45,1% powierzchni gminy. Jest to wartość zbliżona do wartości średniej dla województwa (46,3%) i znacznie przewyższająca odpowiednią wartość dla powiatu (21,7%). Na obszary prawnie chronione w gminie składają się rezerwaty przyrody, obejmujące teren o powierzchni 402,8 ha, obszary chronionego krajobrazu o powierzchni 8 356,9 ha oraz liczne pomniki przyrody (34). Wartości te zasadniczo nie zmieniły się na przestrzeni kilku lat, jednak w porównaniu do 1999 r. o 793,1 ha zmalała powierzchnia obszaru chronionego krajobrazu.

Tabela 2. Powierzchnia gminy, powiatu i województwa objęta różnymi formami ochrony przyrody i krajobrazu

Wyszczególnienie	Gmina Srokowo		Powiat kętrzyński		Województwo warmińsko-mazurskie	
	1999	2007	1999	2007	1999	2007
Powierzchnia ogólna [ha] ¹	19 463	19 416	121 297	121 299	2 420 295	2 417 317
Obszary prawnie chronione ogółem [ha]	9 552,8	8 759,7	35 134,1	26 273,7	1 284 488,2	1 118 968
Powierzchnia obszarów prawnie chronionych [%] powierzchni ogółem	49,1	45,1	28,9	21,7	53,1	46,3
Rezerwaty przyrody	402,8	402,8	402,8	402,8	28 033,6	30 013,3
Obszary chronionego krajobrazu [ha]	9 150 ⁸	8 356,9	4 620	25 870,9	1 135 620,5	949 567,2
Pomniki przyrody	33	34	170	177	2 207	2558

¹ Dane różnią się, ponieważ od 2006 r. zostały ustalone znacznie dokładniejszą metodą, opartą o dane komputerowej bazy Państwowego Rejestru Granic.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

⁶ <http://www.mazury.com.pl/gminy/srokowo/> (16.02.2009).

⁷ Na mocy Zarządzenia Wojewody z 2008 r., za zgodą Rady Gminy Srokowo, powiększono obszar chronionego krajobrazu.

Na terenie gminy Srokowo znajdują się trzy rezerваты przyrody. Dwa z nich, Bajory i Kałeckie Błota, położone są w całości na terenie gminy Srokowo, natomiast rezerwat Jezioro Siedmiu Wysp jedynie w niewielkim fragmencie. Na granicy gmin Srokowo i Węgorzewo zlokalizowany jest rezerwat Półwysep i wyspy na jeziorze Rydzewskim/Rydzówka.

- Rezerwat Bajory – usytuowany ok. 11 km na północ od Srokowa, utworzony w 1988 r. rezerwat faunistyczny o powierzchni 216,37 ha, zamieszkiwany przez bobry sprowadzone po drugiej wojnie światowej, oraz wydry, orły krzykacze, czarne bociany i inne rzadkie gatunki ptactwa. W skład rezerwatu wchodzi wtórnie zabagnione łąki i lasy oraz odcinek Kanału Mazurskiego;
- Rezerwat Kałeckie Błota – rezerwat o powierzchni 186,48 ha, położony ok. 12 km na północ od Srokowa, utworzony w 1988 r. w celu ochrony biotopów lęgowych różnych gatunków zwierząt wodnych i błotnych, głównie ptactwa i bobrów. Na całym obszarze rezerwatu, wśród zbiorowisk zarośli wierzbowych, olszy czarnej i brzozy brodawkowatej stwierdzono występowanie ok. 90 gatunków, m.in. słowika szarego, podróżniczka, strumieniówki, rokitniczki, łożówki, ksyłka, żurawia, samotnika, zimorodka i in.;
- Rezerwat Siedmiu Wysp – położony na jeziorze Oświn jedynie w niewielkim zachodnim fragmencie leży na obszarze gminy Srokowo. Jest to rezerwat faunistyczny utworzony w 1956 r. w celu ochrony naturalnego środowiska gnieźdzenia się licznych gatunków ptactwa wodno-błotnego oraz szaty roślinnej. Występują tu m.in.: perkoz dwuczuby, zausznik, bąk, gęgawa, krakwa, cyraneczka, płaskonos, kania czarna, błotniak stawowy, orlik krzykliwy, orzeł bielik, derkacz i wąsatka, gęś białoczelna, gęś zbożowa, kania czarna, żuraw. Rezerwat ma rangę międzynarodową – jest wpisany na listę Międzynarodowej Konwencji RAMSAR oraz Natura 2000. Całkowita powierzchnia rezerwatu wynosi 1618,34 ha;
- Rezerwat Półwysep i Wyspy na Jeziorze Rydzewskim⁹ – położony na granicy gmin Srokowo i Węgorzewo rezerwat o powierzchni 26 ha został utworzony w 1957 r. w celu ochrony miejsc lęgowych ptactwa wodno-błotnego oraz miejsc odpoczynku ptaków przelotnych. Na wyspach Wielki Ostrów i Mała Kępa gniazdują kormorany i czaple siwe, mieszka wydra, a nad jeziorem można zaobserwować bielika, rybołowa, orlika krzykliwego, kanię czarną i błotniaka stawowego.

Na terenie gminy Srokowo wyznaczono dwa obszary chronionego krajobrazu. mianowicie Bagna Mazańskie zlokalizowane w południowej części gminy (obszar ten jest także częściowo położony na terenie gminy Kętrzyn i Węgorzewo) oraz Jezioro Oświn obejmujący obszar północnej części gminy Srokowo (częściowo położony także w gminie Barciany).

Oprócz wyżej wymienionych form ochrony przyrody, na terenie gminy Srokowo występują obszary Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000, która jest systemem ochrony zagrożonych składników różnorodności biologicznej kontynentu europejskiego, wdrażanym od 1992 r. na terytorium wszystkich państw członkowskich Unii Europejskiej. Celem utworzenia sieci Natura 2000 jest zachowanie zarówno zagrożonych wyginięciem siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt w skali Europy, ale też typowych, wciąż jeszcze powszechnie występujących siedlisk przyrodniczych. Obszary należące do sieci Natura 2000 położone na terenie gminy Srokowo znajdują się w granicach Ostoi Warmińskiej oraz, w niewielkim stopniu, obszaru Jezioro Oświn i okolice.

---

⁸ Rezerwat obejmuje półwysep i wyspy położone na jeziorze Rydzówka. Zob. Zarządzenie Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 23 stycznia 1957 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (MP 14, poz. 106 z 22.02.1957 r.).

Ostoja warmińska jest przede wszystkim terenem ochrony bociana białego, który osiąga tu największą liczebność i największe zagęszczenie w kraju. Jest to jednak również bardzo ważna ostoja dla wielu innych gatunków ptaków. Na obszarze ostoi występują aż 93 gatunki ptaków waloryzujące obszary Natura 2000 (46 gatunków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej). Za najcenniejsze walory awifaunistyczne Ostoi Warmińskiej należy uznać:

- najliczniejszą w Polsce lokalną populację bociana białego występującego w liczbie ok. 1000 par, w najwyższym w kraju zagęszczeniu 71 par na 100 km²,
- liczną populację lęgową dwu innych rzadkich w kraju gatunków – orlika krzykliwego i żurawia,
- potwierdzone gniazdowanie dwu skrajnie nielicznych w kraju gatunków: gadożera i łabędzia krzykliwego,
- gniazdowanie innych nielicznych w kraju gatunków: bąka, bociana czarnego, gagola, bielika, błotniaka łąkowego, puchacza, zielonki, dzięcioła białogrzbietego i wąsatki,
- możliwe gniazdowanie skrajnie nielicznego w kraju orlika grubodziobego,
- możliwe gniazdowanie kolejnych bardzo rzadkich gatunków: podgorzałki, gęgawy, kani rudej, kani czarnej, rybołowa, kropiatki, puszczyka uralskiego, włośchatki, kulika wielkiego, rybitwy białoskrzydłej, dzięcioła trójpalczastego i dzięcioła białoszyjego,
- gniazdowanie lokalnie rzadkich gatunków jak: zausznik, rycyk i dudek,
- dość liczną populację lęgową takich gatunków waloryzujących, jak derkacz, przepiórka i gąsiorek.

W gminie Srokowo w granicach ostoi znajdują się Rezerwat Bajory, Rezerwat Kałęckie Błota oraz część Obszaru Chronionego Krajobrazu Jeziora Oświn.

Obszar Jezioro Oświn i okolice jest ostoją ptasią o randze europejskiej, gdzie występuje co najmniej 28 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej oraz 7 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi. W okresie lęgowym Jezioro Oświn i okolice charakteryzuje wyjątkowo wysokie zagęszczenie zielonki (powyżej 2%) oraz fakt, że obszar zasiedla co najmniej 1% populacji krajowej dzięcioła białogrzbietego (PCK). Na terenie gminy Srokowo położony jest jedynie niewielki fragment tego obszaru, zajmujący pas wzdłuż wschodniej granicy gminy.

Stosunkowo wysoki udział terenów prawnie chronionych w gminie Srokowo, stwarza pewną barierę w swobodnym rozwoju gospodarczym. Wynika to przede wszystkim z prawnie usankcjonowanego, podwyższonego reżimu gospodarowania. Status obszarów prawnie chronionych powinien zatem inspirować do proekologicznego kierunku rozwoju gminy.

Do atrakcji gminy Srokowo należą ponadto m.in. Diabła Góra i Kanał Mazurski. Diabła Góra (157 m n.p.m.) jest wspaniałym punktem widokowym, z którego rozciąga się widok na całą gminę. Sztucznie zalesiona i zagospodarowana służy jako miejsce wypoczynku mieszkańców, a jej największą atrakcją jest, wybudowana w 1902 r. przez ówczesne społeczeństwo Srokowa i okolicznych wsi, Wieża Bismarcka spełniająca cele obronne oraz będąca pomnikiem na cześć kanclerza Otto von Bismarcka.

Kanał Mazurski jest przykładem budowli hydrotechnicznej o wartości zabytkowej na skalę europejską. Projekt budowy kanału z II poł. XIX w. zakładał połączenie Wielkich Jezior Mazurskich z rzeką Pregołą i dalej z Bałtykiem oraz wykorzystanie energii wodnej do poruszania siłowni wodnych, osuszenia łąk oraz eksportu drewna, żwiru, torfu, zboża i importu węgla i produktów przemysłowych. Rozpoczęte w 1911 r. prace nad budową kanału

były dwukrotnie przerywane z powodu wybuchów kolejnych wojen światowych. Do uruchomienia kanału zabrakło jedynie prac wykończeniowych, jednak nie zdecydowano się na dokończenie inwestycji. Długość Kanału Mazurskiego wynosi ponad 51 km, z czego 22 km odcinek położony jest na terenie Polski (gmina Srokowo i Węgorzewo). Różnica poziomów wód wynosi ponad 111 m, dlatego na kanale wybudowano 10 śluz, 5 z nich znajduje się w Polsce, a aż 4 położone są na terenie gminy Srokowo: śluzy Leśniewo Górne, Leśniewo Dolne, Bajory Małe i Bajory Wielkie.

1.3. Uwarunkowania historyczne i kulturowe

Osada o nazwie Drengfurt (spolszczona nazwa Dryfort) powstała w 1387 lub 1397 r., z kolei lokacja wraz z nadaniem praw miejskich na prawie chełmińskim nastąpiła 4 lipca 1405 r., z rąk wielkiego mistrza Krzyżaków Konrada von Jungingen. Obecna nazwa Srokowo, na cześć Stanisława Srokowskiego – geografa i badacza północno-wschodnich ziem Polski, funkcjonuje dopiero od 1950 r.

Srokowo na przestrzeni dziejów wielokrotnie ulegało zniszczeniom wojennym. W połowie XV w. zostało włączone do Zakonu Krzyżackiego. Najdynamiczniejszy rozwój Srokowa przypada na XVI i XVII wiek. Wtedy m.in. powstał ratusz (1608-1611) i szkoła przy kościele. Niestety najazdy Tatarów, wojny szwedzkie, a następnie pierwsza wojna światowa spowodowały ogromne zniszczenia. W 1914 r. Rosjanie zajęli miasto burząc zabudowę rynku i wiele domów. Po zakończeniu wojny nastąpił rozwój miasta. W tym okresie powstały m.in. fabryka maszyn, wiele zakładów usługowych, apteka oraz działały dwa młyny. Odbudowano m.in. 8-klasową szkołę ludową, którą miasto mogło pochwalić się w całej prowincji. Szkoła wyposażona była w salę gimnastyczną, zbiory historyczne, nowoczesne klasy, bibliotekę, sanitariaty itd., niedostępne dla uczniów w innych miastach. W Srokowie wzniesiono wówczas również schronisko młodzieżowe, nowe osiedle mieszkaniowe, basen kąpielowy z pełnym wyposażeniem a od 1938 r. działała kanalizacja. W 1939 r. Srokowo zamieszkiwało 2 293 osób, głównie narodowości niemieckiej. Po drugiej wojnie światowej pozostało zaledwie 120 osób, a zniszczenia wojenne objęły 60% zabudowy, fabrykę porcelany i tartak. Zachował się jednak gotycki kościół i barokowy ratusz. Miasto zostało zasiedlone przez osadników z Wileńszczyzny, Wołynia, Rzeszowszczyzny, Białostoczczyzny i Lubelszczyzny. Od września 1945 r. ruszyła szkoła i straż pożarna, a w 1946 r. uruchomiono urząd pocztowo-telekomunikacyjny i ośrodek zdrowia oraz doprowadzono z Giżycka prąd elektryczny, co umożliwiło działanie młynów i mleczarni. W tym samym roku, na mocy decyzji starosty, zlikwidowano gminę miejską i utworzono gminę wiejską.

Bogata historia pozostawiła na obszarze gminy Srokowo wiele zabytków. Teren ten obfituje w obiekty architektury sakralnej, gdzie oprócz kościołów, katolickiego i ewangelickiego, występują kaplice, kapliczki, dzwonnice i cmentarze. Ciekawe zabytki gminy Srokowo stanowią również pałace i dwory z pobliskimi parkami i ogrodami, będące niegdyś symbolem pozycji i majątności swoich właścicieli. Składały się zwykle z rezydencji z założeniem parkowym położonej w centrum, cmentarza rodowego oraz stawów. Pałace i dwory stanowiły dawniej centra kultury i rolnictwa i są przykładem osiągnięć architektury europejskiej dawnych czasów. Po drugiej wojnie światowej zostały zamienione w magazyny i PGR-y, a w dzisiejszych czasach najczęściej są dowodem postępującej dewastacji.

Do najważniejszych zabytków gminy Srokowo należą:

- XVI-wieczny ratusz w Srokowie,
- gotycki kościół parafialny w Srokowie z początku XV w.,
- liczne zabytki sakralne – cmentarze w miejscowościach Skandławki, Kałki, Brzeźnica, Srokowo, Marszałki, Siniec,
- pałace i dworki z założeniami parkowo-ogrodowymi w miejscowościach Brzeźnica, Kałki, Jegławki, Skandławki, Siniec, Solanka, Kolkiejmy,
- drewniana dzwonnica w Kosakowie z XVI w.,
- kościół ewangelicko-augsburski z XVI w.,
- spichlerz w Srokowie z XVIII w.

Ważną rolę w kultywowaniu dziedzictwa kulturowego obszaru pełni, działające pod patronatem Muzeum Przyrody w Krakowie, Muzeum Przyrody, Etnografii i Sztuki w Srokowie¹⁰. W zasobach muzeum znajdują się bogate zbiory przedmiotów użytkowych, eksponatów związanych ze sztuką ludową i rękodziem oraz biofauną regionu. Muzeum prowadzi szeroką działalność na rzecz ochrony oraz propagowania twórczości ludowej i rękodziela.

1.4. Charakterystyka społeczności lokalnej

Stan ludności i jego zmiany

Stan ludności jest jednym z najważniejszych czynników warunkujących rozwój każdego obszaru, także gminy. Gminę Srokowo faktycznie zamieszkuje 4 177 osób (stan na dzień 31.12.2007 r.), co stanowi jedynie 6,35% ludności zamieszkującej powiat kętrzyński. Gęstość zaludnienia na obszarze gminy wynosi 22 osoby na km², podczas gdy wartość tego współczynnika dla powiatu kętrzyńskiego jest zbliżona do wartości dla województwa warmińsko-mazurskiego i wynosi odpowiednio 54 i 59 osób na km². Na przestrzeni ostatnich lat w gminie Srokowo obserwowany jest stopniowy spadek liczebności mieszkańców.

Spośród populacji zamieszkującej gminę, mężczyźni stanowią nieco ponad 50%, co w efekcie skutkuje tym, że na 100 mężczyzn przypada 99 kobiet. Jest to sytuacja odwrotna aniżeli w powiecie, czy województwie, gdzie kobiety stanowią większość. W strukturze ludności według ekonomicznych grup wieku, najliczniejszą grupę stanowią osoby w wieku produkcyjnym (63,9%), przy czym jest to wartość nieco niższa aniżeli średnio w powiecie, czy województwie (odpowiednio 64,9% i 64,8%). Odsetek ludności w wieku poprodukcyjnym w gminie Srokowo kształtuje się na poziomie zbliżonym do wartości dla powiatu i województwa (odpowiednio 14,6% wobec 15% oraz 13,9%). Nieco lepiej przedstawia się sytuacja w grupie osób w wieku przedprodukcyjnym. Gmina charakteryzuje się w tym wypadku wartością na poziomie 21,5%, wobec średniej dla powiatu i województwa na poziomie 20,2% oraz 21,3%. Na przestrzeni ostatnich kilku lat obserwuje się w gminie spadek liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym, natomiast w pozostałych dwóch grupach wiekowych tendencje są zmienne.

Obciążenie ludności w wieku produkcyjnym osobami w wieku nieprodukcyjnym wynosi w gminie 56,4. Oznacza to, że na 100 osób w wieku produkcyjnym przypada 56,4 osoby w wieku nieprodukcyjnym. Ten sam wskaźnik dla województwa kształtuje się na

---

⁹ Aktualnie muzeum znajduje się w likwidacji. Proces likwidacji rozpoczęto 1 czerwca 2009 r.

poziomie 54,3, a dla powiatu kętrzyńskiego 54,2. W ciągu ostatnich lat wartość wskaźnika obciążenia demograficznego dla gminy, powiatu i województwa stopniowo malała.

Na przestrzeni ostatnich lat w gminie Srokowo notowany jest wzrost liczby zawieranych małżeństw. W powiecie i województwie zauważalna jest podobna tendencja, jednak wzrost liczby zawieranych małżeństw na 1 tys. ludności w gminie Srokowo jest ponad dwukrotnie większy w porównaniu do wzrostu tego wskaźnika dla powiatu i województwa.

Tabela 3. Dane demograficzne

Wyszczególnienie	Gmina Srokowo		Powiat kętrzyński		Województwo warmińsko-mazurskie	
	1999	2007	1999	2007	1999	2007
Powierzchnia w km ²	195	194	1 213	1 213	24 203	24 173
Ludność na 1 km ²	23	22	59	54	61	59
Ludność ogółem	4 474	4 177	71 243	65 753	1 464 359	1 426 155
% ludności w wieku:						
<i>przedprodukcyjnym</i>	28,8	21,5	26,9	20,2	27,4	21,3
<i>produkcyjnym</i>	57,4	63,9	59,8	64,9	60,3	64,8
<i>poprodukcyjnym</i>	13,8	14,6	13,3	15	12,3	13,9
Wskaźnik obciążenia demograficznego	74,2	56,4	67,1	54,2	65,9	54,3
Kobiety na 100 mężczyzn	98	99	103	105	104	105
Na 1000 ludności:						
małżeństwa	5,59	7,6	5,77	6,3	5,98	6,7
przyrost naturalny	0	- 1,4	0,3	- 0,5	2,7	1,9
Saldo migracji ¹	- 51	- 38	- 407	- 487	- 2 347	- 2 741

¹ Dane za rok 1999 i 2006.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Przyrost naturalny, który jest różnicą pomiędzy liczbą urodzeń żywych a liczbą zgonów, w gminie Srokowo kształtował się na poziomie ujemnym (-1,4), co w porównaniu do wartości dla powiatu kętrzyńskiego na poziomie -0,5, a zwłaszcza dla województwa warmińsko-mazurskiego, gdzie wskaźnik ten przyjął wartość dodatnią i wyniósł 1,9, świadczy o niekorzystnej tendencji w gminie. W latach 1999-2006 liczba urodzeń żywych systematycznie spadała. W 2007 r. nastąpił jednak 1,6-krotny wzrost liczby urodzeń w porównaniu do roku 2006. Liczba zgonów w omawianym okresie także uległa zwiększeniu ok. 1,5 razy.

Dla rozwoju ilościowego i jakościowego populacji określonego obszaru ważnym czynnikiem są również migracje. Mają one znacznie silniejsze cechy społeczno-ekonomiczne niż demograficzne, choć same wynikają z rozwoju demograficznego i na rozwój ten oddziałują. Saldo migracji w gminie Srokowo w ciągu ostatnich lat przyjmowało wartość ujemną, co wpisuje się w trendy dla powiatu i województwa. Zauważalne jest jednak

zmniejszenie się różnicy między odpływem a napływem osób w gminie Srokowo, przy odwrotnej tendencji dla powiatu kętrzyńskiego i województwa warmińsko-mazurskiego.

Rynek pracy

Dynamika zmian zatrudnienia dla gminy Srokowo, powiatu kętrzyńskiego i województwa warmińsko-mazurskiego wskazuje na spadek liczby osób pracujących. W gminie w 2007 r. pracowało 227 osób, czyli o 40,7% mniej niż w 1999 r., przy spadku dla powiatu na poziomie 16,7% i 22,1% dla województwa. Główną przyczyną tak dużej dysproporcji był znaczny ubytek liczby zatrudnionych w sektorze publicznym. W 2005 r. w gminie Srokowo spadek ten kształtował się na poziomie 45% w porównaniu do 1999 r.

W 1999 r. wśród osób pracujących w gminie Srokowo większość stanowili mężczyźni. W latach następnych sytuacja uległa zmianie. Udział kobiet wzrósł z 42,6% w 1999 r. do 53,3% w 2007 r. W powiecie kętrzyńskim i województwie warmińsko-mazurskim obserwuje się podobną tendencję. W powiecie odsetek pracujących kobiet wzrósł o 0,9%, natomiast w województwie aż o 10,8%.

Sektorowa struktura pracujących w gminie Srokowo w porównaniu z 1999 r. również uległa zmianie. Biorąc pod uwagę dane z 2005 r. zauważalny jest znaczny, bo aż 54,3% spadek pracujących w rolnictwie. Natomiast dane z 2007 r. dotyczące powiatu kętrzyńskiego i województwa warmińsko-mazurskiego wskazują na sytuację odwrotną. Zatrudnienie w sektorze rolniczym w omawianym okresie (1999-2007) wzrosło w powiecie ponad dwukrotnie i prawie sześciokrotnie w województwie.

W gminie spadło także zatrudnienie w sektorze usług. W 2005 r. w sektorze tym pracowało o 26,6% mniej osób niż w 1999 r. Podobna tendencja zauważalna jest w powiecie kętrzyńskim, gdzie liczba pracujących w sektorze usługowym w 2007 r. wynosiła 5 288, czyli o 20,8% mniej niż w 1999 r. W województwie warmińsko-mazurskim natomiast liczba ta w omawianym okresie (1999-2007) wzrosła o 32,4%.

Wzrost liczy pracujących w porównaniu do 1999 r. zanotowano także w sektorze przemysłowym na obszarze gminy oraz województwa w 2007 r.. W gminie Srokowo był to wzrost ponad trzykrotny, przy wzroście dla województwa na poziomie 17,2%. Odmiennie przedstawiała się sytuacja w powiecie kętrzyńskim, gdzie liczba osób zatrudnionych w przemyśle zmniejszyła się o 6,2%.

Stopa bezrobocia na poziomie gmin nie jest liczona ze względu na brak możliwości uogólnienia liczby aktywnych zawodowo na tak niskim poziomie agregacji danych, stąd możliwe jest jedynie porównanie liczby bezrobotnych zarejestrowanych w poszczególnych latach. I tak w gminie Srokowo bez pracy w 2005 r. pozostawały 634 osoby, co w porównaniu do 1999 r. oznacza wzrost liczby bezrobotnych o 14%, a w 2007 r. liczba ta wyniosła 453 osoby, czyli spadła w ciągu dwóch lat o 28,5%. W powiecie kętrzyńskim oraz w województwie warmińsko-mazurskim również zauważalna jest tendencja spadkowa. W omawianym okresie, czyli w latach 1999-2007, liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach zmniejszyła się odpowiednio o 28,3% i 30,5%.

Odsetek kobiet wśród osób pozostających bez pracy, zarówno w gminie, powiecie i województwie, wykazuje tendencję wzrostową. W gminie Srokowo w 1999 r. 51,6% bezrobotnych stanowiły kobiety, a w 2007 r. ich udział wzrósł do poziomu 55,2%. W powiecie kętrzyńskim odsetek ten wyniósł odpowiednio 51% i 53,2%, a w województwie warmińsko-mazurskim 55,5% i 59%.

Ustalenie głównych źródeł utrzymania mieszkańców gminy Srokowo możliwe jest jedynie na podstawie danych statystycznych Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań z 2002 r. Analiza tych danych wskazuje, że w 2002 r. źródłem dochodu ponad połowy ludności gminy (55,2%) była praca. Z 2 390 osób 68,5% (1 638 osób) utrzymywało się z pracy najemnej, a praca na rachunek własny lub dochody z najmu stanowiły podstawę utrzymania 31,5% (752 osoby) mieszkańców, z czego aż 85,1% (640 osób) pracowało w swoim gospodarstwie rolnym (działce rolnej). Z pozostałych źródeł dochodu utrzymywało się 44,4% mieszkańców gminy, z czego emerytury stanowiły źródło utrzymania 597, a renty 802 mieszkańców. Nie ustalono źródła dochodu 18 osób.

Tabela 4. Dane dotyczące rynku pracy

Wyszczególnienie	Gmina Srokowo			Powiat kętrzyński		Województwo warmińsko-mazurskie	
	1999	2005	2007	1999	2007	1999	2007
Bezrobotni zarejestrowani ogółem	556	634	453	7 574	5 427	142 443	98 995
w tym kobiety	287	312	250	3 858	2 889	79 024	58 395
Pracujący ogółem¹	383	275	227	12 649	10 534	291 936	227 461
w tym kobiety	163	153	121	6 381	5 402	142 786	135 815
Pracujący wg sektorów ekonomicznych							
rolniczy	140	64	bd.	976	2 980	11 440	67 673
przemysłowy	14	43	bd.	4 993	4 681	110 555	129 549
usługowy	229	168	163 ²	6 680	5 288	169 941	224 948

¹ Pracujący w głównym miejscu pracy, w jednostkach o liczbie pracujących powyżej 9 osób (bez pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie).

² Dane za 2006 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

1.5. Infrastruktura społeczna

Następstwem reformy edukacji zapoczątkowanej 1 września 1999 r. była decentralizacja systemu kształcenia. **Zadania w zakresie oświaty i wychowania** podzielone zostały pomiędzy samorządy gminne i samorząd powiatowy. W gestii gmin leży całość zagadnień związanych z utrzymaniem szkół podstawowych i gimnazjów (oprócz specjalnych), natomiast powiat w ramach zadań własnych odpowiada za szkolnictwo ponadgimnazjalne oraz podstawowe i gimnazjalne specjalne.

W gminie Srokowo dostęp do wychowania przedszkolnego w 2006 r. zapewniały 3 oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych, do których uczęszczało łącznie 53 dzieci. W porównaniu do 1999 r. liczba oddziałów nie uległa zmianie, o 27,4% spadła natomiast liczba dzieci realizujących wychowanie przedszkolne. W latach 2005-2008 w Srokowie i Jegławkach, przy udziale Fundacji Kodeńskiego, funkcjonowały dwa kluby przedszkolaka. W roku szkolnym 2008/2009 działa jeden punkt przedszkolny przy szkole w Srokowie, do którego uczęszcza 23 dzieci w wieku 3-5 lat.

W latach 1999-2006 nie uległa zmianie także liczba szkół podstawowych (3 – Srokowo, Solanka, Jegławki) oraz gimnazjów (1 – Srokowo), do których w 2006 r.

uczęszczało łącznie 522 dzieci. W omawianym okresie o 46% spadła liczba dzieci uczęszczających do szkół podstawowych, natomiast liczba uczniów gimnazjum wzrosła ponad 2,5-krotnie. Rok 1999 był pierwszym rokiem funkcjonowania gimnazjum, powołanego do życia na mocy reformy oświaty, a więc tak duży wzrost uczniów w następnych latach związany jest z faktem podejmowania nauki w gimnazjum kolejnych absolwentów szkół podstawowych.

W czasach kiedy wzrasta znaczenie edukacji komputerowej nie bez znaczenia pozostaje dostępność do infrastruktury teleinformatycznej w szkołach. W gminie Srokowo liczba komputerów oraz liczba komputerów podłączonych do Internetu przeznaczonych do użytku uczniów sukcesywnie rośnie. Na jeden komputer w szkołach podstawowych przypadało w 2006 r. ok. 10 uczniów przy wartości dla powiatu kętrzyńskiego na poziomie ok. 15 uczniów. Dostępność komputerów w gimnazjum w Srokowie była także większa niż przeciętnie w powiecie. Współczynnik ten w 2006 r. wynosił odpowiednio 12,71 i 13,57.

Tabela 5. Infrastruktura edukacyjna w gminie Srokowo

Wyszczególnienie	1999	2004	2006
Przedszkola i oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych			
<i>liczba placówek</i>	3	3	3
<i>liczba dzieci w przedszkolach</i>	73	44	53
Szkoły podstawowe			
<i>liczba szkół</i>	3	3	3
<i>liczba uczniów</i>	566	364	306
<i>liczba absolwentów</i>	85	72	66
Gimnazja			
<i>liczba szkół</i>	1	1	1
<i>liczba uczniów</i>	83	245	216
<i>liczba absolwentów</i>	-	81	77
Liczba komputerów w szkołach podstawowych i gimnazjach przeznaczonych do użytku uczniów	bd.	54	72
Liczba komputerów podłączonych do Internetu w szkołach podstawowych i gimnazjach przeznaczonych do użytku uczniów	bd.	44	57
Liczba uczniów w szkołach podstawowych przypadających na 1 komputer	bd.	11,38	9,87
Liczba uczniów w gimnazjach przypadających na 1 komputer	bd.	24,5	12,71

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Aktywność kulturalna w gminie Srokowo przejawia się w działalności zarówno instytucji, jak i twórców ludowych oraz artystów, zespołów, klubów zainteresowań i organizacji pozarządowych. W gminie od lipca 2004 r. działa Muzeum Przyrody, Etnografii

i Sztuki z siedzibą w Srokowie. Niepokojącym zjawiskiem jest jednak spadek zwiedzających muzeum z 3 000 w 2004 r. do 900 w 2006 r.

Na obszarze gminy aktywnie działają, przy Gminnym Ośrodku Kultury, Zespół pieśni i tańca ludowego „Srokowiacy” i Klub Seniora. W ramach Gminnego Ośrodka Kultury funkcjonuje Dom Kultury i Gminna Biblioteka Publiczna, której księgozbiór w 2006 r. liczył 22,5 tys. woluminów, czyli o ok. 1,5 tys. więcej niż w 1999 r. Z roku na rok spada jednak liczba czytelników zarejestrowanych w bibliotece oraz dokonywanych przez nich wypożyczeń, odpowiednio o 24,5% i 45,5% w 2006 r. w stosunku do roku 1999.

W gminie corocznie organizuje się Dożynki gminne z ogrodem obfitości (organizatorem jest Srokowskie Stowarzyszenie „Sukces Każdego Dziecka”), Dni Srokowa, Międzynarodowe Plenery Malarskie, Mazurską Niedzielę, Grzybobranie – impreza plenerowa na rzecz funduszu Stypendialnego „Bociek”, Święto pieczonego ziemniaka, Bal Andrzejkowy, Noc Świętojańską i Czarcie Igraszki na Diabiej Górze. Imprezy organizowane są przez GOK oraz działające na tym obszarze organizacje pozarządowe¹¹. W 2007 r. na terenie gminy Srokowo odbyło się 31 imprez kulturalnych, czyli prawie dwukrotnie więcej niż w 2005 r. Wzrosła także liczba uczestników tych imprez i w 2007 r. wyniosła ona prawie 8 tys. W okresie 2005-2007 spadła natomiast liczba zespołów artystycznych z 11 do 9, mimo to zanotowano 8% wzrost członków tych zespołów. W 2007 r. na obszarze gminy działało 7 kół zainteresowań, zrzeszających 43 członków (w 2003 r. funkcjonowało tylko jedno koło zrzeszające 15 członków).

Zadania związane z ochroną ludności, zapobieganiem zagrożeniom życia i zdrowia oraz zapewnieniem bezpieczeństwa publicznego na terenie gminy realizują jednostki straży pożarnej i policji. Ochotnicza Straż Pożarna działa w Srokowie i Jegławkach, a posterunek policji zlokalizowany jest w Srokowie.

Podobnie jak w przypadku edukacji, **zadania z zakresu ochrony zdrowia** znajdują się zarówno w gestii gmin (opieka podstawowa), jak i powiatów (opieka ponadpodstawowa – szpitalna i specjalistyczna). W latach 1999-2007 w gminie Srokowo powstał jeden nowy zakład opieki zdrowotnej, co oznacza, że obecnie na terenie gminy funkcjonują dwa takie zakłady. W omawianym okresie nie zmieniła się natomiast liczba aptek, w gminie nadal działa tylko jedna apteka. W gminie Srokowo działalność prowadzi także Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, świadczący pomoc osobom starszym, chorym, samotnym i znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej.

Z danych Głównego Urzędu Statystycznego wynika, że sytuacja gminy Srokowo ze względu na **warunki mieszkaniowe** jest lepsza niż średnio w powiecie i zbliżona do średniej w województwie warmińsko-mazurskim, mimo że w zasobach mieszkaniowych gminy w 2007 r. znajdowało się 1 134 mieszkań, czyli o 29 mniej niż w 1999 r. Przeciętna powierzchnia użytkowa jednego mieszkania wzrosła w porównaniu do 1999 r. o 5,2 m² i w 2007 r. wynosi 67,6 m², przy średniej dla powiatu kętrzyńskiego na poziomie 59,6 m² oraz 65,3 m² dla województwa warmińsko-mazurskiego. O 2,6 m² wzrosła także powierzchnia użytkowa mieszkania na jedną osobę. W 2007 r. był to wynik zbliżony do średniej w województwie i wynosił 21,3 m² na osobę.

---

¹⁰ Na terenie gminy Srokowo obecnie prowadzi działalność 9 organizacji pozarządowych, mianowicie: OSP w Jegławkach, OSP w Srokowie, Srokowskie Stowarzyszenie „Sukces Każdego Dziecka” w Srokowie, Stowarzyszenie „Wiedza, rozwój, praca” w Srokowie, Towarzystwo Przyjaciół Wysokości, Uczniowski Klub Sportowy OMET w Srokowie, „Ziemiańskie bractwo strzeleckie” w Wilczynach, Związek Ukraińców w Polsce Koło w Bajorach Małych, Związek Ukraińców w Polsce Koło w Srokowie.
http://www.srokowo.iaw.pl/index.html?id=42119&location=f&msg=1&lang_id=PL (18.02.2009).

1.6. Sytuacja ekonomiczna gminy Srokowo

Liczba i struktura działających podmiotów gospodarczych świadczy o poziomie przedsiębiorczości danego obszaru. W latach 1999-2007 liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących na terenie gminy Srokowo wzrosła o 16,9% i w 2007 r. wyniosła 173 jednostki, co przy jednoczesnym spadku liczby mieszkańców, spowodowało wzrost wskaźnika liczby podmiotów przypadających na 1 tys. mieszkańców z 32,9 w 1999 r. do 41,2 w 2007 r. Jest to jednak wciąż wartość niezadowalająca, prawie dwukrotnie niższa niż średnio w województwie warmińsko-mazurskim i o 23,2 jednostki niższa w porównaniu do średniej w powiecie kętrzyńskim wynoszącej 64,4. W 2007 r., w porównaniu do pozostałych gmin powiatu kętrzyńskiego, mniej podmiotów gospodarczych na 1 tys. mieszkańców funkcjonowało jedynie w gminie Korsze. Pozytywnym zjawiskiem jest jednak fakt wzrostu liczby podmiotów gospodarczych w gminie Srokowo na przestrzeni ostatnich lat, co świadczy o rozwoju ekonomicznym obszaru.

Struktura sektorowa zarejestrowanych podmiotów wskazuje na zdecydowaną przewagę jednostek należących do sektora prywatnego, które w 2007 r. stanowiły 92,5% wszystkich podmiotów zarejestrowanych w rejestrze REGON. Wzrost liczby jednostek dotyczył właśnie tego sektora, gdzie zwiększyła się przede wszystkim liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą (wzrost o 16,7%), przy stałej liczbie podmiotów gospodarczych należących do sektora publicznego, wynoszącej 13 jednostek. W okresie omawianych lat dwukrotnie zmniejszyła się liczba spółdzielni, nieznacznie wzrosła liczba spółek handlowych, a liczba stowarzyszeń i organizacji społecznych wzrosła aż 3,5-krotnie, co może świadczyć o rozwoju społeczeństwa obywatelskiego w gminie Srokowo.

Z analizy podmiotów gospodarki narodowej wg sektorów ekonomicznych wynika, że w gminie Srokowo w latach 1999-2007 praktycznie nie zmieniała się liczba jednostek zarejestrowanych w sektorze rolniczym, nieznacznie wzrosła liczba podmiotów należących do sektora przemysłowego oraz tych, świadczących usługi nierynkowe, zwiększyła się natomiast liczba podmiotów działających w sektorze usług rynkowych. Ostatni z omawianych sektorów skupiał 54,9% wszystkich funkcjonujących na terenie gminy Srokowo podmiotów gospodarczych. Kolejnymi pod względem liczebności były sektory: rolniczy i przemysłowy, stanowiące odpowiednio 17,9% i 15,6% ogółu.

Szczegółową charakterystykę podmiotów gospodarki narodowej działających w gminie Srokowo przedstawia poniższa tabela.

Tabela 6. Podmioty gospodarki narodowej działające w gminie Srokowo

Wyszczególnienie	1999	2004	2005	2006	2007
Podmioty gospodarcze wg sektorów własnościowych					
ogólnie	148	165	166	172	173
sektor publiczny	13	13	13	13	13
sektor prywatny	135	152	153	159	160
Podmioty gospodarcze wg sektorów ekonomicznych					
rolniczy	31	33	32	31	31
przemysłowy	25	27	23	26	27
usługowy	91	105	111	115	115
usługi rynkowe	72	85	91	95	95
usługi nierynkowe	19	20	20	20	20

Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Srokowo

Podmioty gospodarcze wg form prawnych					
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	108	115	117	123	126
spółki handlowe	7	10	9	9	9
w tym z udziałem kapitału zagranicznego	3	2	2	2	2
spółdzielnie	4	3	3	3	2
fundacje	-	-	-	-	-
stowarzyszenia i organizacje społeczne	2	7	7	7	7
Podmioty gospodarcze wg sekcji PKD					
sekcja A – rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo	31	33	32	31	31
sekcja B – rybactwo	-	-	-	-	-
sekcja C – górnictwo	-	-	-	-	-
sekcja D – przetwórstwo przemysłowe	21	19	15	14	14
sekcja E – wytwarzanie oraz zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	-	1	1	1	1
sekcja F – budownictwo	4	7	7	11	12
sekcja G – handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, motocykli oraz artykułów użytku osobistego i domowego	47	47	51	52	54
sekcja H – hotele i restauracje	5	5	5	6	4
sekcja I – transport, gospodarka magazynowa, łączność	4	4	5	7	5
sekcja J – pośrednictwo finansowe	1	5	5	5	5
sekcja K – obsługa nieruchomości, wynajem i usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej	8	12	13	13	12
sekcja L – administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i powszechne ubezpieczenia zdrowotne	2	4	4	4	4
sekcja M – edukacja	5	4	4	4	4
sekcja N – ochrona zdrowia i pomoc publiczna	12	12	12	12	12
sekcja O – działalność usługowa, komunalna, społeczna i indywidualna, pozostała	7	12	12	12	15
sekcja P – gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników	-	-	-	-	-
sekcja Q – organizacje i zespoły eksterytorialne	-	-	-	-	-

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Warto zauważyć, że w omawianym okresie (1999-2007) dynamicznie rosła liczba podmiotów należących do sekcji budownictwo, a także tych, zajmujących się handlem oraz naprawą. Ponad dwukrotnie, w porównaniu do 1999 r., wzrosła liczba podmiotów

zajmujących się działalnością usługową, komunalną, społeczną i indywidualną, o 1/3 spadła natomiast liczba podmiotów gospodarczych zajmujących się przetwórstwem przemysłowym.

Z uwagi na korzystne walory środowiskowe rolnictwo i turystyka są branżami o kluczowym znaczeniu dla rozwoju gminy Srokowo, tym bardziej niepokoi fakt stagnacji, a nawet nieznacznego spadku rozwoju infrastruktury zapewniającej obsługę ruchu turystycznego. W 2007 r. na terenie gminy funkcjonowały jedynie 4 obiekty należące do sekcji hotele i restauracje, czyli o 2 obiekty mniej niż w 2006 r. W najbliższym okresie do rozwoju bazy turystycznej przyczyni się realizacja miejscowego planu zagospodarowania miejscowości Leśniewo. Nad Jeziorem Rydzówka, znajdują się tereny, na których jest przewidziana budowa hotelu, pensjonatów, ośrodków wypoczynkowych, zabudowa letniskowa i tereny rekreacyjne. W planach LGD9, do której należy gmina Srokowo, przewiduje się zagospodarowanie turystyczne Kanału Mazurskiego, który na odcinku 6 km przebiega przez teren gminy Srokowo.

1.7. Infrastruktura techniczna

Poziom rozwoju infrastruktury technicznej jest ważnym czynnikiem w ocenie rozwoju gospodarczego obszaru. Bez zapewnienia możliwości swobodnego przemieszczania się ludności, zaopatrzenia mieszkańców w wodę, gaz, kanalizację oraz system oczyszczania ścieków, nie byłoby możliwe poprawne funkcjonowanie wielu dziedzin życia, w tym także rynku usług turystycznych.

Sieć komunikacyjna

O atrakcyjności danego terenu, jako miejsca lokowania przedsięwzięć gospodarczych, w znacznej mierze decyduje gęstość oraz jakość dróg. Sprawnie funkcjonujący system transportowy aktywizuje gospodarkę, natomiast zaniedbania w tej dziedzinie ograniczają możliwość jej dalszego rozwoju. Wpływ na gęstość dróg, a tym samym na stopień koncentracji podmiotów gospodarczych na danym terenie mają także uwarunkowania przyrodnicze, np. występowanie zwartych kompleksów leśnych, bagien i jezior, które ograniczają możliwości zagospodarowania obszaru. Im lepiej skomunikowana jest dana gmina, tym liczba podmiotów gospodarczych działających na jej terenie jest większa. Prawidłowo funkcjonująca sieć drogowa musi zapewniać zarówno dojazd z terenów odległych, jak i możliwość swobodnego poruszania się na terenie przeznaczonym pod zagospodarowanie turystyczne. Korzystający z usług turystycznych, a więc nabywcy tych usług, przybywają najczęściej z odległych regionów kraju i z zagranicy, dlatego należy zapewnić im wysoką dostępność obszaru.

Przez teren gminy Srokowo przebiegają drogi zaliczane do kategorii dróg wojewódzkich, powiatowych i gminnych, tworzące układ komunikacyjny bezpośrednio obsługujący sieć osadniczą, ośrodki turystyczne oraz zapewniające dojazd do pól i lasów. Droga wojewódzka to droga nr 650 Stara Różanka-Srokowo-Węgorzewo-Gołdap, której ok. 14 km odcinek położony jest na obszarze gminy. Łączna długość dróg powiatowych w gminie Srokowo wynosi 74,921 km, z czego o nawierzchni twardej jest 57,6 km dróg, czyli 76,9%¹². Sieć dróg gminnych wynosi 82 km. W porównaniu do 1998 r., w którym dróg gminnych o nawierzchni twardej było 11 km, a o nawierzchni twardej ulepszonej jedynie 3 km, w 2004 r. cały odcinek 14 km posiadał nawierzchnię ulepszoną. Nadal jednak zdecydowana większość dróg gminnych (83%) to drogi gruntowe.

---

¹² *Plan Rozwoju Lokalnego...*, dz. cyt., s. 12-13, uzupełniony Zarządzeniem Wojewody z lipca 2008 r.

Stan techniczny sieci drogowej gminy Srokowo nie odpowiada wymaganym standardom, zwłaszcza w sytuacji wciąż narastającego ruchu kołowego, zarówno ciężarowego, jak i osobowego. Dotyczy to stanu nawierzchni, szerokości jezdni, jej wyprofilowania, a także kolizyjności z innymi drogami lokalnymi. Podniesienie poziomu gęstości oraz jakości dróg jest warunkiem koniecznym rozwoju turystycznego gminy w warunkach dużej konkurencji regionalnej. Obok modernizacji ważnym jest także odpowiednie oznaczenie dróg prowadzących do miejsc na obszarze gminy stanowiących atrakcje turystyczne. Współpraca z samorządem powiatowym i wojewódzkim oraz w ramach LGD9 powinna w przyszłości zaowocować stworzeniem sieci dróg prowadzących w kierunku obszarów turystycznych, na trasie których znalazłaby się również gmina Srokowo.

Gospodarka wodno-ściekowa

Kolejnym elementem infrastruktury technicznej zapewniającym rozwój społeczno-gospodarczy obszaru, a także wyznaczającym standard zamieszkania na danym terenie jest dostępność mieszkańców do wody bieżącej z sieci wodociągowej. Długość czynnej sieci rozdzielczej w gminie Srokowo zwiększyła się w stosunku do 1999 r. o 28,2 km i w 2007 r. wyniosła 97,5 km. W gminie z wodociągu korzystało 92,2% mieszkańców, czyli więcej niż średnio w województwie warmińsko-mazurskim i powiecie kętrzyńskim, gdzie odsetek ten wyniósł odpowiednio 88,3 i 91,5.

Tabela 7. Rozwój sieci wodociągowej i kanalizacyjnej w gminie Srokowo w latach 1999-2007

Wyszczególnienie	1999	2002	2005	2007
Sieć wodociągowa [km]	69,3	91,2	97,5	97,5
Ludność korzystająca z sieci wodociągowej [osoba]	bd.	3 986	3 937	3 851
Korzystający z wodociągu jako % ogółu ludności	bd.	92,2	92,2	92,2
Sieć kanalizacyjna [km]	0,7	3,8	9,2	25,7
Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej [osoba]	bd.	623	650	1 258
Korzystający z kanalizacji jako % ogółu ludności	bd.	14,4	15,2	30,1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Stan skanalizowania danego obszaru również wpływa na standard życia jego mieszkańców. Niestety dane dotyczące gminy Srokowo nie są zadowalające. W 2007 r. z kanalizacji korzystało jedynie 30,1% mieszkańców gminy, czyli ponad dwukrotnie mniej niż w powiecie kętrzyńskim i średnio w województwie warmińsko-mazurskim. Pociuszającym jest fakt ciągłego rozwoju sieci kanalizacyjnej, która w latach 1999-2007 zwiększyła swą długość o 97,3%. Na obszarze gminy działają dwie oczyszczalnie ścieków, mianowicie w Srokowie i Jegławkach. Stopień skanalizowania gminy jest jednak nadal niezadowalający, co wpływa na obniżenie pozycji gminy oraz niekorzystnie na postrzeganie jej jako miejsca do zamieszkania, inwestycji czy wypoczynku.

Sieć gazowa

Sieć gazowa jest również ważnym elementem infrastruktury technicznej warunkującym rozwój obszaru. Gmina Srokowo posiada sieć gazu ziemnego, której długość w latach 1999-2007 wzrosła o 15,4 km i w 2007 r. wyniosła 37,1 km. Z sieci tej w 2007 r. korzystało jedynie 19,5% mieszkańców gminy, co jest wynikiem ponad dwukrotnie niższym w porównaniu do wartości tej cechy dla powiatu kętrzyńskiego i województwa warmińsko-mazurskiego (odpowiednio 48,1% i 44,2%). Pozostali mieszkańcy gminy Srokowo korzystali z gazu butlowego.

1.8. Turystyka

Jednym z głównych kierunków rozwoju, do którego predestynowany jest obszar gminy Srokowo jest turystyka. Unikalne walory przyrodnicze i kulturowe nie kolidują z rozwojem działalności o charakterze produkcyjnym oraz z szeroko rozumianymi usługami rynkowymi. Walory przyrodniczo-krajobrazowe oraz sąsiedztwo zwartych kompleksów leśnych sprzyjają podejmowaniu inwestycji zmierzających do stworzenia miejsc atrakcyjnych turystycznie – charakteryzujących się wysokimi walorami środowiska oraz lokalizacją z dala od źródeł hałasu i zanieczyszczeń, przy jednoczesnym zapewnieniu dobrej komunikacji z ośrodkami usługowymi. Należy zaznaczyć jednak, że gminę charakteryzują czynniki ograniczające rozwój turystyki i przedsiębiorczości. Należą do nich przede wszystkim: zły stan szlaków komunikacyjnych, słabo rozwinięta sieć kanalizacyjna, gospodarka odpadami oraz infrastruktura turystyczna, niewystarczająca informacja turystyczna, brak „tradycji” turystycznej na wsi oraz słabe wykorzystanie dziedzictwa kulturowego.

Miernikiem rozwoju turystyki na danym obszarze jest poziom bazy turystycznej. Liczba obiektów zbiorowego zakwaterowania turystów, miejsc noclegowych, obiektów atrakcyjnych turystycznie, punktów gastronomicznych, biur obsługi i informacji turystycznej odzwierciedla poziom zainwestowania przestrzeni. Wysoce niedoinwestowana baza turystyczna jest więc jedną z podstawowych przeszkód uniemożliwiających wykorzystanie atrakcyjności turystycznej obszaru. W okresie od stycznia do września 1999 r. na terenie gminy Srokowo funkcjonował jeden obiekt zbiorowego zakwaterowania, dysponujący 12 miejscami noclegowymi, z których skorzystało 250 turystów. Udzielonych noclegów zanotowano w tym okresie 420, a długość pobytu wyniosła średnio 1,7 noclegów. W 2007 r. na terenie gminy nie działał żaden obiekt zbiorowego zakwaterowania. Turystom oferowano natomiast 3 kwatery agroturystyczne (w Silcu, Wilczynach i Srokowie) dysponujące 35 miejscami noclegowymi oraz trzy pokoje gościnne w Muzeum Przyrody, Etnografii i Sztuki w Srokowie dla sześciu odwiedzających. Na tle pozostałych gmin powiatu kętrzyńskiego gmina Srokowo wypada zdecydowanie najslabiej. W 2007 r. w powiecie funkcjonowało 9 obiektów zbiorowego zakwaterowania, oferujących 699 miejsc noclegowych. Z 37 315 noclegów w ośrodkach zlokalizowanych w powiecie kętrzyńskim skorzystało 20 769 turystów, z czego 31,8% stanowili turyści zagraniczni. W porównaniu do 2006 r. o 18,2% wzrosła liczba turystów odwiedzających powiat kętrzyński, a o 14,9% zwiększyła się liczba udzielanych noclegów. Pozytywny trend wzrostu odwiedzających powiat powinien zostać wykorzystany przez gminę Srokowo. Inwestycje o charakterze rekreacyjnym, zagospodarowanie terenów wypoczynku, wyznaczenie ścieżek rowerowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą oraz budowa miejsc zakwaterowania turystów, także całorocznych, przyczyni się do rozwoju turystycznego, a co za tym idzie, także gospodarczego gminy. Takie działania generują nowe miejsca pracy, co spowoduje wzrost aktywizacji zawodowej mieszkańców gminy.

Wykorzystane powinno zostać dobre połączenie gminy z obszarami Wielkich Jezior Mazurskich oraz szansa współpracy z LGD9 w celu promocji gminy jako miejsca atrakcyjnego turystycznie. Dziedzictwo historyczne i kulturowe gminy powinno zostać lepiej wypromowane, a bogactwo przyrodnicze wykorzystane w turystyce krajoznawczej.

Lokalizacja gminy wzdłuż granicy z Obwodem Kaliningradzkim powinna sprzyjać podejmowaniu różnych inicjatyw gospodarczych i kulturowych przyciągających turystów.

1.9. Charakterystyka sektora rolniczego

Gmina Srokowo posiada znaczny potencjał rolny. Z analizy danych za 2005 r. wynika, że na statystycznego mieszkańca gminy przypada ok. 2,84 ha użytków rolnych, podczas gdy w powiecie kętrzyńskim wskaźnik ten wynosi 1,32 ha, a w województwie warmińsko-mazurskim zaledwie 0,91 ha. Udział użytków rolnych w powierzchni ogólnej gminy kształtuje się na poziomie 62,3%, z czego 67,8% stanowią grunty orne.

Do syntetycznego wyrażenia oceny przyrodniczych warunków produkcji rolnej gminy Srokowo niezbędna jest analiza ogólnego wskaźnika jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej, wyrażonego przy pomocy umownie przyjętej bonitacji punktowej, przy określaniu której bierze się pod uwagę jakość i przydatność rolniczą gleb, agroklimat, rzeźbę terenu oraz warunki wodne. Dla gminy Srokowo wskaźnik ten wynosi 74,7 pkt przy wartościach średnich dla Polski na poziomie 66,6 pkt, a dla województwa warmińsko-mazurskiego 66,0 pkt. Na stosunkowo korzystne warunki gospodarowania wpływa przede wszystkim dobra jakość gleb, plasująca gminę w województwie warmińsko-mazurskim powyżej przeciętnej. Wskaźnik bonitacji jakości i przydatności rolniczej gleby dla gminy Srokowo wynosi 58,9 pkt, przy wartości średniej dla województwa wynoszącej 50,1 pkt. Na obszarze gminy przeważają gleby klasy bonitacyjnej IIIa i IIIb, które zajmują łącznie ponad 55% powierzchni gruntów ornych oraz 48,8% użytków zielonych.

Według danych Powszechnego Spisu Rolnego (statystyka nie dysponuje danymi z bieżącej sprawozdawczości na tak niskim poziomie agregacji danych jakim jest gmina) w 2002 r. w gminie Srokowo było 600 gospodarstw rolnych, zajmujących powierzchnię 12 357 ha. Było to o 103 gospodarstwa więcej w porównaniu do 1996 r. Ponad czterokrotnie wzrosła liczba gospodarstw dużych (powyżej 50 ha), a udział gospodarstw małych (do 5 ha) wzrósł o 10% i w 2002 r. wyniósł 58,7%. Spadek zanotowano natomiast w liczbie gospodarstw o powierzchni od 5 do 50 ha. W 2002 r. było ich 219, czyli o 11,7% mniej niż w 1996 r.

Rolnictwo gminy Srokowo, przeważnie ekstensywne, rozwinięte na bazie indywidualnych gospodarstw rolnych, napotyka problemy związane z obniżającą się efektywnością drobnej produkcji rolnej. W rezultacie coraz więcej rolników poszukuje alternatywnych źródeł dochodów. Korzystne warunki do rozwoju gospodarstw rolnych o ekologicznych metodach gospodarowania, jakie posiada gmina, stanowią możliwość dywersyfikacji działalności rolników. Dynamicznie wzrastający popyt na zdrową żywność, a także prężnie rozwijający się, zarówno w kraju jak i za granicą, trend zdrowego trybu życia, stwarza możliwości powiązania rolnictwa opartego o ekologiczne zasady gospodarowania z rozwojem bazy agroturystycznej. Dobre warunki środowiskowo-przyrodnicze z jednej strony, oraz walory krajobrazowo-kulturowe z drugiej, predestynują gminę Srokowo do rozwoju tego typu działalności.

1.10. Uwarunkowania finansowe rozwoju gminy

Budżety gmin są jednym z najważniejszych narzędzi kształtowania polityki rozwoju. Im większymi funduszami dysponują władze, tym większe są szanse na zrealizowanie projektów poprawiających warunki życia mieszkańców. To z kolei jest istotnym elementem sprzyjającym inwestorom, co w dalszej perspektywie czasu przekłada się na rozwój podmiotów gospodarczych, zwiększenie liczby miejsc i warunków pracy, oraz zatrzymanie bądź przyciągnięcie najlepiej wykształconej młodzieży, która stanowić będzie o przyszłości gminy.

Tabela 8. Dochody budżetu gminy Srokowo w zł

Wyszczególnienie	1999	2002	2005	2007
Dochody ogółem	5 811 318,00	6 434 301,00	8 639 322,00	10 413 823,33
Dochody własne				
Razem	2 173 747,00	2 196 004,00	3 612 911,00	3 322 011,22
% ogółu dochodów	37,41	34,13	41,82	31,90
Struktura dochodów własnych				
Podatek rolny	685 161,00	703 678,00	801 152,00	858 803,69
Podatek od nieruchomości	259 057,00	550 810,00	508 010,00	543 788,27
Podatek od środków transportowych	6 514,00	17 109,00	925 316,00	35 105,90
Wpływy z innych opłat lokalnych	5 205,00	1 694,00	1 747,00	199,00
Wpływy z opłaty skarbowej	34 594,00	20 301,00	21 020,00	21 286,41
Podatek od czynności cywilnoprawnych	-	-	26 738,00	37 644,06
Dochody z majątku	-	276 833,00	94 997,00	475 558,10
Wpływy z usług	24 067,00	17 147,00	19 799,00	34 255,65
Dochody podatkowe	-	-	1 447 696,00	1 582 121,55
Subwencje				
Ogółem – łącznie z subwencją oświatową	2 206 339,00	3 304 095,00	3 053 919,00	4 293 475,00
% ogółu dochodów	37,97	51,35	35,35	41,23
Dotacje				
Dotacje celowe z budżetu państwa	986 803,00	892 300,00	1 874 882,00	2 753 337,11
% ogółu dochodów	16,98	13,87	21,70	26,44
Dochody na jednego mieszkańca				
Ogółem	1 298,91	1 483,24	2 017,59	2 459,57

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Analiza zestawienia dochodów budżetu gminy Srokowo (tab. 7) na lata 1999-2007 wskazuje na ciągły wzrost wpływów do budżetu. W 2007 r. dochody gminy wyniosły prawie 10,5 mln zł i były o 79,2% wyższe w porównaniu do 1999 r. W analizowanym okresie (1999-2007) znacząco, bo o 89,4%, wzrósł także dochód gminy w przeliczeniu na jednego

Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Srokowo

mieszkańca. W 2007 r. kształtował się on na poziomie 2 459,57 zł, podczas gdy w 1999 r. wynosił 1 298,91 zł. W strukturze dochodów gminy w latach 1999-2007 największy udział stanowiły subwencje. Tylko w 2005 r. więcej wpływów stanowiły dochody własne gminy (41,82%). Na przestrzeni lat zauważalny jest wzrost znaczenia dotacji z budżetu państwa, jednak nadal przeważają subwencje oraz dochody własne gminy.

Wraz ze wzrostem dochodów wzrosły także wydatki budżetu gminy Srokowo i w 2007 r. wyniosły 9 608 479,19 zł. Wzrost wydatków w porównaniu do 1999 r. kształtował się na poziomie 56,4%, natomiast w przeliczeniu na jednego mieszkańca gminy wydatki zwiększyły się o 65,3% i w 2007 r. wyniosły 2 269,36 zł. Porównując dynamikę zmian dochodów i wydatków budżetu gminy Srokowo należy zaznaczyć, że na przestrzeni ośmiu lat (1999-2007) wzrost wpływów był o ponad 1/5 większy niż wzrost wydatków. W konsekwencji w roku 2001, 2005 i 2007 zanotowano nadwyżkę budżetową.

Tabela 9. Wydatki budżetu gminy Srokowo w zł

Wyszczególnienie	1999	2002	2005	2007
Dotacje	317 800,00	252 910,00	232 573,00	310 897,25
Wydatki na rolnictwo i łowiectwo	264 209,00	663 261,00	79 452,00	494 421,58
Wydatki na transport i łączność	257 198,00	419 771,00	382 470,00	734 410,10
Wydatki na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska	327 074,00	211 043,00	60 212,00	153 597,94
Wydatki na gospodarkę mieszkaniową	304 860,00 ¹	298 230,00	53 778,00	125 265,61
Wydatki na oświatę i wychowanie	2 878 521,00	2 630 489,00	4 554 279,00	3 316 219,25
Wydatki na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego	191 550,00	258 735,00	288 909,00	308 987,81
Wydatki na ochronę zdrowia	25 882,00	27 829,00	49 446,00	37 199,52
Wydatki na pomoc społeczną i pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	849 736,00	961 907,00	1 828 775,00	2 570 551,15
Wydatki na kulturę fizyczną i sport	88 736,00	107 453,00	71 717,00	142 961,15
Wydatki na administrację publiczną	925 220,00	1 137 832,00	1 034 522,00	1 262 657,51
Wydatki na jednego mieszkańca	1 372,75	1 584,87	2 013,18	2 269,36
Wydatki ogółem	6 141 676,00	6 875 169,00	8 620 423,00	9 608 479,19

¹ Łącznie z wydatkami na niematerialne usługi komunalne

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

W realizacji budżetu dominują wydatki na oświatę i wychowanie oraz na pomoc społeczną i pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej, które w 2007 r. stanowiły łącznie 61,3%. Znaczący udział w strukturze wydatków miały także koszty związane z funkcjonowaniem administracji publicznej. W 2007 r. wyniosły one ponad 1 200 tys., co stanowiło 13,1% wszystkich wydatków. W analizowanym okresie, czyli w latach 1999-2007, wzrosły prawie wszystkie kategorie wydatków budżetu gminy Srokowo. Zmniejszyły się jedynie wydatki na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska, na gospodarkę mieszkaniową oraz nieznacznie dotacje ogółem.

II. ANALIZA ZASOBÓW GMINY I OTOCZENIA ZEWNĘTRZNEGO

Analiza zasobów gminy i otoczenia zewnętrznego została przeprowadzona metodą SWOT, która pozwala na zidentyfikowanie i sformułowanie podstawowych problemów i zagadnień strategicznych. Analiza SWOT jest efektywną metodą identyfikacji czynników warunkujących rozwój (zarówno pozytywnych, jak i negatywnych) rozpatrywanych w aspektach: wewnętrznym i zewnętrznym (w skali mikro- i makrootoczenia). SWOT określa cztery grupy czynników:

- S** (*strenghts*) – silne strony, wewnętrzne uwarunkowania gminy, na których należy oprzeć jej przyszły rozwój;
- W** (*weaknesses*) – wady, słabe strony gminy, które będą utrudniały jej rozwój – należy je wzmacniać lub minimalizować ich negatywne oddziaływanie;
- O** (*opportunities*) – zewnętrzne okazje, szanse dla gminy; uwarunkowania, które są bezpośrednio niezależne od sytuacji w gminie, ale które, przy odpowiednio podjętych przez nią działaniach, mogą być wykorzystane jako czynniki sprzyjające rozwojowi gminy;
- T** (*threats*) – zewnętrzne trudności, zagrożenia w rozwoju gminy, których należy unikać.

Analiza odnosi się do obecnej sytuacji gminy Srokowo, jednak usystematyzowanie wiedzy na temat jej mocnych i słabych strony gminy oraz zewnętrznych zagrożeń i szans rozwoju, daje podstawę do tworzenia spójnej strategii rozwoju lokalnego poprzez właściwą identyfikację możliwości i strategicznych kierunków rozwoju. Wnioski, jakie należy wyciągnąć z analizy SWOT, sprowadzają się do następujących zaleceń:

- unikać zagrożeń,
- wykorzystywać szanse,
- wzmacniać słabe strony,
- opierać się na silnych stronach.

Wyniki analizy przedstawia poniższa tabela.

Tabela 10. Analiza SWOT dla gminy Srokowo

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> – korzystne warunki do rozwoju turystyki i agroturystyki (<i>wysoki stopień zachowania walorów naturalnych środowiska przyrodniczego, duży udział obszarów prawnie chronionych, znaczne zasoby leśne, czyste, nieskażone środowisko</i>), – oryginalne zabytki (<i>np. Kanał Mazurski, pałace i dworki z założeniami parkowo-ogrodowymi</i>), – dogodna lokalizacja gminy (<i>w sąsiedztwie Wielkich Jezior Mazurskich – możliwość rozwoju turystyki, oraz przy granicy z Obwodem Kaliningradzkim – możliwość podejmowania międzynarodowych inicjatyw kulturalnych i gospodarczych</i>), – relatywnie dobrze rozwinięte niektóre elementy infrastruktury technicznej: <i>wodociągi, telefonizacja, energetyka</i>, – podatność inwestycyjna (<i>całokształt uwarunkowań społecznych, przyrodniczych i ekonomicznych istniejących na terenie gminy</i>), – korzystne warunki do rozwoju rolnictwa ekologicznego (<i>niski poziom zanieczyszczenia środowiska naturalnego, duży udział gleb dobrej jakości</i>), – aktywność społeczeństwa (<i>wzrost liczby mieszkańców gminy działających społecznie</i>). 	<ul style="list-style-type: none"> – słabo rozwinięta infrastruktura turystyczna (<i>niewystarczająca ilość pieszych i rowerowych szlaków turystycznych, bardzo istotne braki w rozwoju bazy noclegowej i brak bazy gastronomicznej</i>), – niedostateczna promocja walorów turystycznych gminy, inicjatyw lokalnych mieszkańców (<i>np. Czarcie Igraszki na Diablej Górze, Międzynarodowy Plener Malarski</i>), – zły stan obiektów zabytkowych oraz brak działań zapobiegających ich degradacji, – niski stopień skanalizowania gminy i wynikające stąd zagrożenia dla środowiska, – niekorzystny rynek pracy (<i>mała liczba podmiotów gospodarczych oferujących miejsca pracy poza rolnictwem</i>), – brak rozwiniętego przetwórstwa rolno-spożywczego, dostosowanego do zasobów gminy, o wysokim poziomie konkurencyjności, – mała aktywność gospodarcza mieszkańców gminy, – brak informacji o możliwościach inwestycyjnych gminy, nieuzbrojone tereny pod inwestycje, – niezadowalający stan techniczny dróg, – brak dostępu do szerokopasmowego Internetu, – peryferyjne położenie gminy (<i>położenie w strefie nadgranicznej, przy braku przejścia granicznego</i>), – niewystarczające zasoby mieszkaniowe gminy, – niewystarczająca oferta usług specjalistycznych, – niedostateczny poziom komunikacji społecznej wewnątrz gminy,

Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Srokowo

- występowanie dzikich wysypisk śmieci i wylewisk na terenie gminy,
- brak objęcia całego obszaru gminy Planem Zagospodarowania Przestrzennego,
- brak lokalnego produktu, zwiększającego zainteresowanie turysty gminą.

SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> – wzrost zapotrzebowania na formy aktywnego spędzania wolnego czasu (<i>możliwości rozwoju szerokiego wachlarzu usług turystycznych i rekreacyjnych w oparciu o wykorzystanie walorów kulturowych i przyrodniczych</i>), – wzrost zainteresowania Polaków spędzaniem wolnego czasu w kraju (<i>rozwój turystyki krajowej</i>), – wzrost atrakcyjności Polski jako kraju turystycznego, – możliwość wykorzystania odcinków Kanału Mazurskiego zlokalizowanych poza strefą chronioną, – rosnący popyt na produkty spożywcze o cechach zdrowej żywności, – współpraca w ramach LGD9, – dostępność programów pomocowych UE dla obszarów wiejskich, – uruchomienie drogowego przejścia granicznego w Michałkowie, – wykorzystanie zewnętrznych znajomości i kontaktów mieszkańców gminy, – wykorzystanie różnicy w kosztach wytwarzania (<i>w relacji gmina – obszar Polski centralnej</i>). 	<ul style="list-style-type: none"> – ograniczenia inwestycyjne dotyczące zagospodarowania obszarów prawnie chronionych, – tworzenie tzw. „ekologicznych” wysypisk śmieci na terenie gminy i w pobliżu jej granic, – odpływ wykształconych młodych ludzi do dużych ośrodków miejskich i za granicę, – zagrożenie narastaniem patologii społecznych, – formalno-prawne utrudnienia ograniczające rozwój małej przedsiębiorczości, – spadek przyrostu naturalnego w gminie.

III. WIZJA I MISJA GMINY SROKOWO

Wizja przyszłości – jest to wewnętrznie spójny obraz pragnień i dążeń mieszkańców służący jako punkt wyjścia do istotnych zobowiązań podmiotów uczestniczących w zarządzaniu rozwojem społeczno-gospodarczym.

Wypracowana wizja rozwoju gminy Srokowo określa przyszły, pożądany stan gminy, przy założeniu funkcjonowania według zasad gwarantujących jej trwałą i zrównoważony rozwój.

Przy opracowywaniu wizji uwzględniono następujące składniki:

- **rozwój gospodarczy** – jaki kierunek rozwoju ma dominować w przyszłości;
- **rozwój społeczny** – jakie są tendencje demograficzne, ile w przyszłości potrzeba będzie zasobów, by zaspokoić rosnące potrzeby, jaka będzie jakość życia społecznego – poziom bezpieczeństwa i dostatku;
- **środowisko naturalne** – jakie w przyszłości ma być środowisko, jakie zasoby trzeba będzie chronić, a jakie zachować;
- **infrastrukturę** – jaka infrastruktura podniesie jakość życia mieszkańców, będzie chronić zasoby przyrodnicze lub im zagrażać;
- **ład przestrzenny** – jaka w przyszłości ma być struktura użytkowania ziemi na cele osadnicze, przemysłowe, turystyczne, rolnicze;
- **władze lokalne** – czy należy poprawić strukturę zarządzania i układ jednostek organizacyjnych.

Wizja gminy Srokowo w 2016 roku

1. Gmina Srokowo będzie gminą o czystym i nieskażonym środowisku naturalnym, nastawioną na obsługę turystyczną o dostosowanej do tego infrastrukturze technicznej i komunalnej.
2. Na terenie gminy zostaną stworzone warunki dla rozwoju przedsiębiorczości i tworzenia nowych miejsc pracy dla jej mieszkańców.
3. Pod względem rozwoju gospodarczego w gminie przeważać będzie mała i średnia przedsiębiorczość związana ze specyfiką regionu.
4. W rolnictwie dominować będą koncentracja i specjalizacja produkcji pod kątem „ekologizacji” oraz silne powiązanie z dostosowanym do wymagań rynku przetwórstwem rolno-spożywczym.
5. Społeczeństwo zamieszkujące gminę będzie charakteryzowało się wysokim poziomem wykształcenia, stopniem świadomości społecznej i zaangażowania w życie społeczno-gospodarcze gminy.

Kontynuacją wypracowanej wizji zrównoważonego rozwoju gminy jest opracowanie misji podmiotów biorących udział w realizacji strategii.

Misja to jedno- lub kilkudzaniowy opis wizji rozwoju gminy i głównego pola działalności w przyszłości. Jej istota polega na skoncentrowaniu wokół najważniejszego punktu i dostosowaniu kierunków działania do długookresowych celów.

Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Srokowo

Misja gminy Srokowo została określona na podstawie analizy strategicznej. Jej realizacja uwarunkowana jest przestrzeganiem zasad racjonalnego wykorzystania zasobów środowiska przyrodniczego dla generowania rozwoju społeczno-gospodarczego.

Funkcją misji jest koncentracja uwagi uczestników działań strategicznych na istocie strategii i mobilizacja ich do działania. Misję realizować będzie społeczność lokalna poprzez podejmowanie działań na rzecz poprawy stanu infrastruktury, bezpieczeństwa społecznego, aktywności gospodarczej i wykorzystania naturalnych walorów przyrodniczo-krajobrazowych. Misja będzie podstawą podtrzymywania istniejących i tworzenia nowych, silnych więzi społecznych pomiędzy mieszkańcami gminy oraz ich różnymi środowiskami i reprezentacjami.

Misję dla gminy Srokowo sformułowano następująco:

*SPOŁECZNOŚĆ LOKALNA GMINY SROKOWO PODEJMUJE DZIAŁANIA MAJĄCE NA
CELU POPRAWĘ WARUNKÓW ŻYCIA MIESZKAŃCÓW POPRZEZ ZINTEGROWANY
ROZWÓJ SPOŁECZNO-EKONOMICZNY GMINY W KIERUNKU ROZWOJU TURYSTYKI,
Z ZACHOWANIEM DBAŁOŚCI O ŚRODOWISKO NATURALNE*

IV. CELE ROZOWJU GMINY SROKOWO

Zrównoważony i harmonijny rozwój gminy wymaga od władz i podmiotów lokalnych umiejętności rozpoznawania i zapobiegania zagrożeniom, dążenia do eliminacji dysproporcji w życiu społecznym i gospodarczym oraz stworzenia możliwości zaspokajania stale rosnących potrzeb mieszkańców gminy i odwiedzających ją turystów. Zarządzanie gminą powinno więc wynikać ze starannie sformułowanego planu strategicznego, określającego cele i zadania służące rozwojowi gminy, z uwzględnieniem hierarchii tych celów i kolejności ich realizacji.

Definiowanie celów polega na określeniu przyszłego, pożądanego stanu rozwoju gminy, przy uwzględnieniu lokalnych zasobów i możliwości ich wykorzystania. Cele strategii sformułowane zostały w układzie hierarchicznym – cel nadrzędny, cele strategiczne, cele operacyjne, działania. Ramy zrównoważonego rozwoju gminy zostały sformułowane w celach strategicznych, które sprzyjają zapewnieniu optymalnej efektywności gospodarowania, poprawie poziomu warunków życia oraz racjonalnemu wykorzystaniu zasobów gminy. Celem strategicznym podporządkowane są cele operacyjne, a tym z kolei konkretne działania.

Cel nadrzędny odnosi się do priorytetowego obszaru rozwojowego, jakim jest sektor turystyczny.

ZINTEGROWANY ROZWÓJ GMINY SROKOWO W KIERUNKU WYKORZYSTANIA JEJ WALORÓW TURYSTYCZNYCH

Jak wynika z celu nadrzędnego, realizacja strategii będzie podporządkowana dążeniu do turystycznego rozwoju gminy Srokowo.

Jako cele strategiczne, prowadzące do osiągnięcia celu nadrzędnego, uzgodniono:

Cel strategiczny 1. Zwiększenie efektywności wykorzystania potencjału turystycznego gminy,

Cel strategiczny 2. Wzrost kompetencji i aktywności mieszkańców gminy,

Cel strategiczny 3. Poprawa warunków życia społeczności lokalnej,

Cel strategiczny 4. Wsparcie procesów modernizacyjnych rolnictwa w gminie.

Do każdego z celów strategicznych została opracowana lista celów operacyjnych i działań, które powinny zostać wdrożone, aby było możliwe zrealizowanie celu strategicznego.

Cel strategiczny 1. ZWIĘKSZENIE EFEKTYWNOŚCI WYKORZYSTANIA POTENCJAŁU TURYSTYCZNEGO GMINY

Cel operacyjny 1.1.

Poprawa i rozbudowa infrastruktury technicznej tworzącej dogodne warunki wypoczynku i rekreacji, z zachowaniem wymogów ochrony środowiska

Działania:

- 1.1.1. Organizacja miejsc noclegowych, głównie w oparciu o kwatery agroturystyczne.
- 1.1.2. Wsparcie inicjatyw mieszkańców zmierzających do rozwoju sieci małej gastronomii.
- 1.1.3. Organizacja sieci lokalnych tras rowerowych i szlaków turystyki pieszej wraz z infrastrukturą towarzyszącą (miejsca widokowe, tablice informacyjne, itp.).
- 1.1.4. Lokalizacja parkingów w pobliżu miejsc atrakcyjnych turystycznie.
- 1.1.5. Zagospodarowanie brzegów jezior dla potrzeb turystyki i rekreacji (plaże, miejsca postojowe i biwakowe, pomosty).
- 1.1.6. Inwentaryzacja i remont zabytków, miejsc historycznych, cmentarzy, kapliczek, przydrożnych krzyży.
- 1.1.7. Zagospodarowanie turystyczne i promocja Kanału Mazurskiego.
- 1.1.8. Odbudowa punktu widokowego na Diablej Górze.
- 1.1.9. Utworzenie Centrum Informacji Turystycznej w Srokowie.
- 1.1.10. Utworzenie przystani i szkółki żeglarskiej nad jeziorem Rydzówka.
- 1.1.11. Utworzenie i promocja agroturystycznych wiosek tematycznych¹³.

---

¹³ Wioski tematyczne stanowią atrakcję turystyczną, ale przede wszystkim przyczyniają się do odnowy miejscowości i aktywizacji społeczno-zawodowej jej mieszkańców. Wieś tematyczna ma własny, jedyny w swoim rodzaju, pomysł na rozwój. Z uwagi na małe szanse na przyciągnięcie inwestorów zewnętrznych oraz słaby potencjał inwestycji wewnętrznych, podczas tworzenia wiosek wykorzystano materialne i niematerialne zasoby dziedzictwa kulturowego oraz wiedzy ukrytej, które wcześniej nie były w żaden sposób eksploatowane gospodarczo. Inicjatywa ta stanowi szczególną szansę na obszarach niezagospodarowanych pod względem turystycznym. Obsługa oferty wsi wiąże się z koniecznością stworzenia nowych, stałych lub czasowych, miejsc pracy (obsługa noclegowa, prowadzenie wypożyczalni sprzętu, prowadzenie zajęć rękodzielniczych, wyrób i sprzedaż pamiątek itd.). W Polsce powstało już kilka tego typu miejsc, m.in.: Wioska Hobbitów (krajobraz regionu przypomina świat opisany w powieściach J.R.R. Tolkiena), Wioska Zdrowego Życia, Wioska Końca Świata czy Wioska Bajkowo-Rowerowa.

Cel operacyjny 1.2.

Promocja zasobów przyrodniczych, historycznych i kulturowych gminy

Działania:

- 1.2.1. Promocja imprez lokalnych (m.in. Czarcie Igraszki na Diablej Górze, Międzynarodowy Plener Malarski) i wykreowanie nowych (oryginalnych, cyklicznych imprez).
- 1.2.2. Wykreowanie i promocja produktów lokalnych (określone tematycznie trasy piesze, rowerowe np. szlakiem zabytkowych dębów, dworki i pałace, rezerwaty przyrody, grodziska w gminie, szlak bociani, śladami Arno Surmińskiego).
- 1.2.3. Wspieranie rozwoju i promocja lokalnej twórczości ludowej, artystycznej i pamiątkarstwa.
- 1.2.4. Wyeksponowanie obiektów dziedzictwa kulturowego.
- 1.2.5. Organizacja i wypromowanie ścieżek spacerowo-rekreacyjnych i edukacyjno-przyrodniczych oraz aktywna promocja już istniejących.
- 1.2.6. Wydanie folderu informującego o atrakcjach turystycznych i obiektach kulturowych gminy.
- 1.2.7. Promocja gminy w mediach.
- 1.2.8. Promocja turystycznych walorów gminy przy współpracy z LGD9.
- 1.2.9. Promocja przez Internet gospodarstw agroturystycznych, walorów przyrodniczych i kulturowych, imprez kulturalnych, rozrywkowych, sportowo-rekreacyjnych za pośrednictwem Centrum Informacji Turystycznej.
- 1.2.10. Wydanie katalogu o przyrodzie gminy (promocja rezerwatów, obszarów chronionego krajobrazu, pomników przyrody, szlaku bocianiego, ptaków chronionych itp.).

Cel operacyjny 1.3.

Działania na rzecz ochrony środowiska naturalnego

Działania:

- 1.3.1. Rozbudowa systemu kanalizacyjnego na obszarze zabudowy zwartej.
- 1.3.2. Wspieranie budowy przydomowych oczyszczalni na obszarach rozproszonych.
- 1.3.3. Wdrożenie systemu segregacji odpadów na terenie całej gminy.
- 1.3.4. Likwidacja dzikich wysypisk odpadów.
- 1.3.5. Rozbudowa sieci gazowniczej.
- 1.3.6. Stworzenie warunków dla wykorzystania odnawialnych źródeł energii.
- 1.3.7. Promocja wykorzystania nowych technologii pozyskiwania energii cieplnej (np. biomasa, solary).
- 1.3.8. Edukacja ekologiczna dzieci w szkołach, mieszkańców i turystów (organizacja akcji związanych z ochroną środowiska, konkursów, pikników itp.).

- 1.3.9. Promocja postaw proekologicznych wśród mieszkańców gminy.
- 1.3.10. Badania i analizy środowiska przyrodniczego.
- 1.3.11. Organizacja konkursów – estetyczna wieś, zagroda przyjazna środowisku.
- 1.3.12. Organizacja cyklicznej akcji sprzątania gminy (np. „Cała gmina sprząta gminę”).

Cel strategiczny 2. WZROST KOMPETENCJI I AKTYWNOŚCI MIESZKAŃCÓW GMINY

Cel operacyjny 2.1.

Rozwój oferty edukacyjnej

Działania:

- 2.2.1. Działania na rzecz ograniczenia barier w dostępie do edukacji, zwłaszcza poprzez rozwój systemu stypendialnego.
- 2.2.2. Rozwój kształcenia pozaszkolnego.
- 2.2.3. Podniesienie jakości nauczania pod względem programowym i w zakresie warunków.
- 2.2.4. Rozwój wychowania przedszkolnego.
- 2.2.5. Stworzenie możliwości doksztalcania i przekwalifikowania osób dorosłych.
- 2.2.6. Organizacja wymian krajowych i międzynarodowych pomiędzy szkołami i organizacjami pozarządowymi.
- 2.2.7. Organizacja warsztatów dla dorosłych i dla dzieci dotyczących kultywowania tradycyjnych zawodów i rzemiosła ludowego (np. garncarstwo, wikliniarstwo, koronkarstwo, kowalstwo, rzeźba, malarstwo).
- 2.2.8. Opracowanie gminnej strategii oświaty z uwzględnieniem perspektyw demograficznych i lokalowych.
- 2.2.9. Stworzenie systemu stypendiów dla studentów w celu zatrzymania młodych, wykształconych ludzi w gminie (stypendia fundowane przez zakłady bądź gminę).

Cel operacyjny 2.2.

Wspieranie postaw przedsiębiorczych oraz innowacyjnych form aktywności gospodarczej na terenie gminy

Działania:

- 2.2.1. Wspieranie i promowanie kreatywności, szczególnie wśród ludzi młodych.
- 2.2.2. Edukacja mieszkańców w zakresie pozyskiwania nowych źródeł dochodu (m.in. agroturystyka, produkcja żywności ekologicznej, rękodzieło).
- 2.2.3. Upowszechnianie nauki o przedsiębiorczości w ramach programów zajęć pozaszkolnych i pozalekcyjnych.
- 2.2.4. Organizacja Gminnego Centrum Informacji – punktu doradztwa zawodowego oraz prawnego dla mieszkańców, a jednocześnie punktu informacji dla przedsiębiorców, rolników, organizacji pozarządowych o możliwościach

pozyskania środków, świadczącego pomoc w przygotowaniu wniosków aplikacyjnych.

- 2.2.5. Pomoc finansowa i merytoryczna dla rozpoczynających działalność gospodarczą oraz dla przedsiębiorstw chcących zwiększyć potencjał innowacyjny, zatrudnienie, poprawić organizację lub technologię (wypracowanie przez gminę systemu pomocy de minimis dla przedsiębiorców – zarówno dla nowych jak i istniejących już firm).
- 2.2.6. Wspieranie rozwoju działalności agroturystycznej.
- 2.2.7. Wsparcie i promocja przedsiębiorczości, w szczególności związanej z turystyką.
- 2.2.8. Inwestycja w infrastrukturę ułatwiającą prowadzenie działalności gospodarczej.
- 2.2.9. Uzbieranie terenów pod inwestycje.
- 2.2.10. Aktywne poszukiwanie inwestorów zewnętrznych przy wykorzystaniu posiadanych przez gminę zasobów.
- 2.2.11. Wspieranie tworzenia bazy związanej z przetwórstwem żywności ekologicznej.

Cel operacyjny 2.3.

Tworzenie warunków, promocja i rozwój inicjatyw społecznych podejmowanych przez organizacje pozarządowe i grupy nieformalne mieszkańców

Działania:

- 2.3.1. Podejmowanie działań zachęcających mieszkańców do aktywnego spędzania czasu wolnego (organizacja m.in. rodzinnych festynów sportowych).
- 2.3.2. Organizacja i promocja cyklicznych zawodów sportowych z udziałem mieszkańców gminy i przyjezdnych.
- 2.3.3. Integracja mieszkańców wokół organizacji imprez cyklicznych (jarmarki, dożynki, plenery) – wykorzystanie wiedzy, doświadczeń i znajomości weekendowych mieszkańców gminy.
- 2.3.4. Organizacja i promocja cyklicznych konkursów np. na najbardziej zadbaną posesję, najsmaczniejszą tradycyjną potrawę kulinarną, najbardziej efektywną inicjatywę społeczną.
- 2.3.5. Wsparcie działalności istniejących organizacji pozarządowych.
- 2.3.6. Współdziałanie samorządu w tworzeniu nowych organizacji pozarządowych dla wypełniania zadań własnych gminy.
- 2.3.7. Promocja aktywności kulturalnej mieszkańców.
- 2.3.8. Tworzenie partnerstw publiczno-społecznych w celu absorpcji środków w ramach unijnych programów operacyjnych (m.in. Program Operacyjny Kapitał Ludzki).
- 2.3.9. Podejmowanie inicjatyw kulturalnych, rekreacyjnych i sportowych przy współpracy z LGD9.
- 2.3.10. Nawiązanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi poza granicami Polski, m.in. na terenie Obwodu Kaliningradzkiego, w celu realizacji wspólnych inicjatyw.

2.3.11. Zagospodarowanie miejsc na spotkania mieszkańców oraz tworzenie placów zabaw dla dzieci np. w Srokowie, Solance, Jegławkach, Kosakowie, Leśniewie.

2.3.12. Wsparcie organizacji wiosek tematycznych np. w Leśniewie i Wilczynach.

Cel strategiczny 3. POPRAWA WARUNKÓW ŻYCIA SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ

Cel operacyjny 3.1.

Modernizacja infrastruktury technicznej w celu poprawy warunków życia mieszkańców gminy

Działania:

- 3.1.1. Inwestycje w infrastrukturę drogową – poprawa nawierzchni istniejących dróg i ciągów komunikacyjnych.
- 3.1.2. Budowa i przebudowa otoczenia sieci dróg (parkingi, chodniki, zatoki autobusowe, oświetlenie, przystanki autobusowe).
- 3.1.3. Podniesienie standardu usług komunalnych.
- 3.1.4. Prawidłowa gospodarka odpadami stałymi.
- 3.1.5. Budowa nowych punktów świetlnych we wsiach i wymiana starych na energooszczędne.
- 3.1.6. Poprawa estetyki obszaru gminy.
- 3.1.7. Stworzenie warunków pod budowę Centrum Wypoczynkowo - Szkoleniowo-Konferencyjnego nad jeziorem Rydzówka.
- 3.1.8. Budowa obiektów sportowych o charakterze ogólnodostępnym.
- 3.1.9. Rozbudowa i modernizacja istniejącej bazy oświatowej dla poprawy jakości oferty edukacyjnej.
- 3.1.10. Przebudowa, budowa i doposażenie instytucji publicznych świadczących usługi na rzecz społeczności lokalnej.
- 3.1.11. Przygotowanie terenów pod budownictwo mieszkaniowe.
- 3.1.12. Budowa mieszkań komunalnych i socjalnych.
- 3.1.13. Budowa i przebudowa obiektów kulturalnych.
- 3.1.14. Budowa i przebudowa infrastruktury pomocy społecznej, w tym likwidacja barier architektonicznych.
- 3.1.15. Dostęp do szerokopasmowego Internetu.
- 3.1.16. Przebudowa, remonty, doposażenie i uaktywnienie działalności świetlic wiejskich.
- 3.1.17. Uaktualnienie i uszczegółowienie Planu Zagospodarowania Przestrzennego gminy.

Cel operacyjny 3.2.

Wzrost spójności i bezpieczeństwa społecznego

Działania:

- 3.2.1. Współpraca z powiatem w zakresie monitorowania i prognozowania rynku pracy.
- 3.2.2. Podejmowanie działań na rzecz ograniczania bezrobocia.
- 3.2.3. Doskonalenie opieki i ochrony zdrowia (m.in. poprzez stworzenie sprawnego systemu opieki nad osobami starszymi, samotnymi i o ograniczonej samodzielności psychoruchowej, rozwój zróżnicowanych form opieki długoterminowej, rozwój form opieki domowej, profilaktykę i promocję zdrowia).
- 3.2.4. Organizacja czasu wolnego młodzieży.
- 3.2.5. Działania na rzecz ograniczania patologii i zapobiegania wykluczeniom.
- 3.2.6. Utworzenie aktywnie działającego Klubu Integracji Społecznej.
- 3.2.7. Wsparcie tworzenia i promocja spółdzielni socjalnych.

Cel strategiczny 4. WSPARCIE PROCESÓW MODERNIZACYJNYCH ROLNICTWA W GMINIE

Cel operacyjny 4.1.

Promocja i wspieranie wprowadzania w gospodarstwach rolnych nowych i alternatywnych gałęzi i kierunków produkcji

Działania:

- 4.1.1. Zapewnienie warunków sprzyjających nowym inwestycjom związanym z przetwórstwem produktów rolnych (w tym ekologicznych) i leśnych oraz usługami na rzecz lokalnej społeczności, rzemiosłem, turystyką i wypoczynkiem.
- 4.1.2. Stworzenie sieci dystrybucji dla wytwarzanych produktów.
- 4.1.3. Wspieranie rozwoju oferty gospodarstw agroturystycznych.
- 4.1.4. Przyczynianie się do wzrostu aktywności gospodarczej rolników w zakresie przetwórstwa i dystrybucji płodów rolnych oraz wykorzystywania odnawialnych źródeł energii.
- 4.1.5. Rozwoju usług szkoleniowo-doradczych na rzecz wspierania przedsiębiorczości na terenach wiejskich.
- 4.1.6. Rozwój rzemiosła, rękodzielnictwa z wykorzystaniem zasobów lokalnych (przyrodniczych, historycznych i kulturowych).
- 4.1.7. Promocja w zakresie alternatywnych źródeł dochodu w rolnictwie.

Cel operacyjny 4.2.

Wspieranie inicjatyw producentów rolnych mających na celu specjalizację produkcji i podejmowanie wspólnych przedsięwzięć gospodarczych

Działania:

- 4.2.1. Wspieranie doradztwa, organizacji i animacji grup producenckich.
- 4.2.2. Promowanie komasacji gruntów i zwiększania areału gospodarstw rolnych.
- 4.2.3. Upowszechnianie nowoczesnych metod i technologii produkcji w kierunku specjalizacji działalności rolniczej.
- 4.2.4. Tworzenie warunków sprzyjających wzrostowi konkurencyjności gospodarstw rolnych i rozwoju produkcji odpowiadającej specyfice regionu (np. gospodarstwa ekologiczne, zielarskie, pszczelarskie i in.).

Poniżej został przedstawiony system zależności celów w postaci graficznej.

CEL NADRZĘDNY

ZINTEGROWANY ROZWÓJ GMINY SROKOWO W KIERUNKU WYKORZYSTANIA

IFI WARTOŚĆ TURYSTYCZNYCH

Cel strategiczny 1.

Zwiększenie efektywności wykorzystania potencjału turystycznego gminy

Cel operacyjny 1.1.

Poprawa i rozbudowa infrastruktury technicznej tworzącej dogodne warunki wypoczynku i rekreacji, z zachowaniem wymogów ochrony środowiska

Cel operacyjny 1.2.

Promocja zasobów przyrodniczych, historycznych i kulturowych gminy

Cel operacyjny 1.3.

Działania na rzecz ochrony środowiska naturalnego

Cel strategiczny 2.

Wzrost kompetencji i aktywności mieszkańców gminy

Cel operacyjny 2.1.

Rozwój oferty edukacyjnej

Cel operacyjny 2.2.

Wspieranie postaw przedsiębiorczych oraz innowacyjnych form aktywności gospodarczej na terenie gminy

Cel operacyjny 2.3.

Tworzenie warunków, promocja i rozwój inicjatyw społecznych podejmowanych przez organizacje pozarządowe i grup nieformalne mieszkańców

Cel strategiczny 3.

Poprawa warunków życia społeczności lokalnej

Cel operacyjny 3.1.

Modernizacja infrastruktury technicznej w celu poprawy warunków życia mieszkańców gminy

Cel operacyjny 3.2.

Wzrost spójności i bezpieczeństwa społecznego

Cel strategiczny 4.

Wsparcie procesów modernizacyjnych rolnictwa w gminie

Cel operacyjny 4.1.

Promocja i wspieranie wprowadzania w gospodarstwach rolnych nowych i alternatywnych gałęzi i kierunków produkcji

Cel operacyjny 4.2.

Wspieranie inicjatyw producentów rolnych mających na celu specjalizację produkcji i podejmowanie wspólnych przedsięwzięć gospodarczych

V. POWIĄZANIE CELÓW Z ZAŁOŻENIAMI STRATEGII ROZWOJU WOJEWÓDZTWA I STRATEGII ROZWOJU LGD9

Strategia Rozwoju Gminy Srokowo na lata 2009-2016 posiada ścisłą korelację z kluczowym dokumentem planistycznym na szczeblu regionalnym – Strategią Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Województwa Warmińsko-Mazurskiego do roku 2020, a także uwzględnia założenia Lokalnej Strategii Rozwoju Związku Stowarzyszeń na Rzecz Rozwoju Gmin Północnego Obszaru Wielkich Jezior Mazurskich (LGD 9) na lata 2009-2015, dokumentu na podstawie którego jest możliwa działalność LGD9. Gmina Srokowo jest członkiem LGD9 od 2006 r.

5.1. Odzwierciedlenie celów w zapisach strategii rozwoju województwa

Wszystkie cele operacyjne Strategii Rozwoju Gminy Srokowo zostały powiązane z założeniami rozwoju województwa warmińsko-mazurskiego.

Cel operacyjny 1.1. **„Poprawa i rozbudowa infrastruktury technicznej tworzącej dogodne warunki wypoczynku i rekreacji, z zachowaniem wymogów ochrony środowiska”** ściśle koreluje z celem operacyjnym pt. „Wzrost potencjału turystycznego”, należącym do priorytetu „Konkurencyjna gospodarka”, oraz wiąże się pośrednio z celem operacyjnym zakładającym „zwiększenie zewnętrznej dostępności komunikacyjnej oraz wewnętrznej spójności regionu”. Z zapisów strategii rozwoju województwa wynika ponadto, że w ramach celu zakładającego „wzrost potencjału turystycznego” przewidziano do realizacji działania związane z promocją turystycznych walorów Warmii i Mazur. Cel operacyjny strategii rozwoju gminy Srokowo 1.2. **„Promocja zasobów przyrodniczych, historycznych i kulturowych”** wpisuje się więc w ten obszar działań.

Cel operacyjny 1.3. **„Działania na rzecz ochrony środowiska naturalnego”** odzwierciedla założenia priorytetu 2. „Otwarte społeczeństwo”, w kierunku działań mających na celu „poprawę jakości i ochronę środowiska”, oraz priorytetu 3. „Nowoczesne sieci” zakładającego m.in. monitoring środowiska w celu przeciwdziałania negatywnym skutkom działalności człowieka.

Cel operacyjny 2.1. **„Rozwój oferty edukacyjnej”** został powiązany z działaniami w ramach celu strategicznego 8.2. „Wzrost aktywności społecznej” w kierunku realizacji celów operacyjnych pt. „Dostosowanie systemu edukacji do potrzeb rynku pracy” oraz „Różnorodna i dostępna edukacja”.

Kolejny cel strategii rozwoju gminy Srokowo 2.2. **„Wspieranie postaw przedsiębiorczych oraz innowacyjnych form aktywności gospodarczej na terenie gminy”** ściśle koreluje z działaniami w ramach priorytetu 1. „Konkurencyjna gospodarka”, w szczególności z celami operacyjnymi pt. „Wzrost konkurencyjności firm” i „Wzrost liczby miejsc pracy”.

W strategii rozwoju województwa aktywność społeczna stanowi jeden z priorytetów, co argumentuje zawarcie w strategii rozwoju gminy Srokowo celu operacyjnego 2.3. **„Tworzenie warunków, promocja i rozwój inicjatyw społecznych podejmowanych przez organizacje pozarządowe i grupy nieformalne mieszkańców”**.

Działania zmierzające do **„Modernizacji infrastruktury technicznej w celu poprawy warunków życia mieszkańców gminy”** posiadają odzwierciedlenie w zapisach strategii rozwoju województwa, w szczególności w ramach realizacji celów operacyjnych pt. „Wzrost

dostępności mieszkań”, „Wzrost atrakcyjności bazy sportowo-rekreacyjnej”, „Zwiększenie zewnętrznej dostępności komunikacyjnej oraz wewnętrznej spójności”.

Kolejny cel operacyjny 3.2. **„Wzrost spójności i bezpieczeństwa społecznego”** ściśle wiąże się z celami operacyjnymi zawartymi w strategii rozwoju województwa, zakładającymi m.in. „Wzrost konkurencyjności usług dla starzejącego się społeczeństwa”, „Wysoki poziom zabezpieczenia dostępności usług medycznych”, „Zapewnienie bezpieczeństwa publicznego”, „Zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego sprzyjającego integracji oraz zapobieganiu wykluczaniu społecznego”.

Cel strategiczny 4. **„Wsparcie procesów modernizacyjnych rolnictwa w gminie”** oraz cele operacyjne 4.1 **„Promocja i wspieranie wprowadzania w gospodarstwach rolnych nowych i alternatywnych gałęzi i kierunków produkcji”** i 4.2. **„Wspieranie inicjatyw producentów rolnych mających na celu specjalizację produkcji i podejmowanie wspólnych przedsięwzięć”** wpisują się w priorytet 1. „Konkurencyjna gospodarka” strategii rozwoju województwa, w szczególności w cele operacyjne pt. „Wzrost konkurencyjności firm” i „Wspieranie systemu produkcji i promocja wytwarzanej w regionie żywności wysokiej jakości”.

5.2. Powiązanie celów z założeniami strategii rozwoju LGD9

Cel nadrzędny pt. **„Zintegrowany rozwój gminy Srokowo w kierunku wykorzystania jej walorów turystycznych”** ściśle wiąże się z celem ogólnym dokumentu strategicznego LGD9 pt. „Rozwój turystyki w oparciu o wykorzystanie walorów przyrodniczych i kulturowych północnego obszaru Wielkich Jezior Mazurskich”. Z tym celem koreluje także pierwszy cel strategiczny rozwoju gminy Srokowo **„Zwiększenie efektywności wykorzystania potencjału turystycznego gminy”**.

Cel operacyjny 1.1. **„Poprawa i rozbudowa infrastruktury technicznej tworzącej dogodne warunki wypoczynku i rekreacji, z zachowaniem wymogów ochrony środowiska”** znajduje odzwierciedlenie w celach szczegółowych Lokalnej Strategii Rozwoju LGD9, mianowicie: „Poprawa stanu infrastruktury związanej z obsługą ruchu turystycznego” oraz „Poprawa stanu infrastruktury związanej z ochroną środowiska i zasobów kulturowych”.

Kolejny cel operacyjny 1.2. **„Promocja zasobów przyrodniczych, historycznych i kulturowych gminy”** został powiązany z celem szczegółowym pt. „Promocja walorów przyrodniczo-kulturowych obszaru”, a cel 1.3. **„Działania na rzecz ochrony środowiska naturalnego”** posiada odzwierciedlenie w celach szczegółowych pt. „Poprawa stanu infrastruktury związanej z ochroną środowiska i zasobów kulturowych” i „Rozwijanie świadomości ekologicznej wśród mieszkańców i przyjezdnych”.

Drugi cel strategiczny **„Wzrost kompetencji i aktywności mieszkańców gminy”** wiąże się z celem ogólnym lokalnej strategii rozwoju LGD9, pt. „Wzrost aktywności społeczno-gospodarczej mieszkańców obszaru LGD9”.

Cel operacyjny rozwoju gminy Srokowo 2.1. **„Rozwój oferty edukacyjnej”** został powiązany z celem dokumentu strategicznego LGD9 pt. „Poprawa jakości kapitału społecznego”, natomiast cel operacyjny 2.2. **„Wspieranie postaw przedsiębiorczych oraz innowacyjnych form aktywności gospodarczej na terenie gminy”** wiąże się ściśle z działaniami przewidzianymi w Lokalnej Strategii Rozwoju LGD9 w ramach celu szczegółowego pt. „Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości”. Cel operacyjny 2.3. **„Tworzenie warunków, promocja i rozwój inicjatyw społecznych podejmowanych przez organizacje**

pozarządowe i grupy nieformalne mieszkańców” także znajduje ścisłą korelację z założeniami strategii LGD9 mającymi na celu „aktywizowanie lokalnej społeczności”.

Cel strategiczny 3. „*Poprawa warunków życia społeczności lokalnej*” oraz cele operacyjne 3.1. „*Modernizacja infrastruktury technicznej w celu poprawy warunków życia mieszkańców gminy*” i 3.2. „*Wzrost spójności i bezpieczeństwa społecznego*” wiążą się pośrednio z działaniami przewidzianymi w strategii rozwoju LGD9 mającymi na celu poprawę infrastruktury obszaru działalności LGD9 oraz poprawę oferty kształcenia mieszkańców. Brak ścisłej korelacji wynika z różnicy obu dokumentów strategicznych, wytycznych i możliwych do realizacji działań.

Kolejny cel strategiczny rozwoju gminy Srokowo zakładający „*Wsparcie procesów modernizacyjnych rolnictwa w gminie*” znajduje odzwierciedlenie w koncentrujących się na rolnictwie działaniach przewidzianych do realizacji w ramach przedsięwzięcia LGD9, pt. „*Mazurska przedsiębiorczość*”. Cele operacyjne 4.1. „*Promocja i wspieranie wprowadzania w gospodarstwach rolnych nowych i alternatywnych gałęzi i kierunków produkcji*” oraz 4.2. „*Wspieranie inicjatyw producentów rolnych mających na celu specjalizację produkcji i podejmowanie wspólnych przedsięwzięć*” wiążą się z celami LSR pt. „Wsparcie rozwoju przedsiębiorczości” i „Aktywizowanie lokalnej społeczności”.

VI. WSKAŹNIKI MONITOROWANIA STRATEGII ROZWOJU GMINY SROKOWO

Wszystkie zadania przyjęte do realizacji w ramach Strategii Rozwoju Gminy Srokowo na lata 2009-2016 objęte zostaną monitoringiem rzeczowym, który dostarczy danych obrazujących postęp we wdrażaniu dokumentu oraz umożliwi ocenę jego wykonania.

W celu pomiaru postępu realizacji Strategii opracowano dwie kategorie wskaźników:

- wskaźniki produktu – odnoszące się do rzeczowych efektów działania,
- wskaźniki rezultatu – odpowiadające bezpośrednim efektom wynikającym z wdrożenia programu.

Przyjęte wskaźniki przedstawia poniższa tabela.

Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Srokowo

	Wskaźnik produktu	Wskaźnik rezultatu
Cel strategiczny 1. Zwiększenie efektywności wykorzystania potencjału turystycznego gminy		
<i>Cel operacyjny 1.1. Poprawa i rozbudowa infrastruktury technicznej tworzącej dogodne warunki wypoczynku i rekreacji, z zachowaniem wymogów ochrony środowiska</i>	Długość nowo wybudowanych ścieżek rowerowych na terenie gminy [km].	Liczba użytkowników nowo wybudowanych ścieżek rowerowych na terenie gminy.
	Długość nowo wybudowanych szlaków turystyki pieszej na terenie gminy [km].	Liczba użytkowników nowo wybudowanych szlaków turystyki pieszej na terenie gminy.
	Powierzchnia nowo wybudowanych i przebudowanych publicznych miejsc rekreacji i wypoczynku [m ²].	Liczba osób korzystających z nowo wybudowanych i przebudowanych publicznych miejsc rekreacji i wypoczynku.
	Liczba obiektów i miejsc atrakcyjnych turystycznie udostępnionych zwiedzającym dzięki budowie, rozbudowie, modernizacji infrastruktury towarzyszącej.	Liczba osób odwiedzających nowo udostępnione miejsca atrakcyjne turystyczne.
	Liczba zrealizowanych przedsięwzięć mających na celu inwentaryzację i remont zabytków, miejsc historycznych, cmentarzy, kapliczek, przydrożnych krzyży.	Liczba zrewitalizowanych obiektów dziedzictwa kulturowego i historycznego. Liczba odwiedzających wyremontowane miejsca zabytkowe, historyczne, sakralne.
	Utworzenie Centrum Informacji Turystycznej.	Liczba turystów korzystających z usług Centrum Informacji Turystycznej.
	Liczba nowo powstałych miejsc noclegowych, w tym w szczególności w kwaterach agroturystycznych.	Liczba turystów korzystających z nowo powstałych miejsc noclegowych.
	Liczba nowo powstałych punktów małej gastronomii.	Liczba przyjezdnych korzystających z usług gastronomicznych nowych punktów.
	Utworzenie przystani i szkółki żeglarskiej nad jeziorem Rydzówka.	Liczba turystów odwiedzających przystań. Liczba uczniów szkółki żeglarskiej.
	Liczba utworzonych wiosek tematycznych na terenie gminy.	Liczba odwiedzających nowo powstałe wioski tematyczne.
Odbudowa punktu widokowego na Diablej Górze	Liczba turystów odwiedzających Diablą Górę.	

Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Srokowo

<p><i>Cel operacyjny 1.2. Promocja zasobów przyrodniczych, historycznych i kulturowych gminy</i></p>	<p>Utworzenie szlaku kajakowego na Kanale Mazurskim.</p> <p>Utworzenie witryny internetowej Centrum Informacji Turystycznej promującej walory przyrodnicze i kulturowe, imprezy kulturalne, rozrywkowe i rekreacyjno-sportowe oraz gospodarstwa agroturystyczne.</p> <p>Stworzenie systemu współpracy z LGD9 w celu promocji turystycznych walorów gminy.</p> <p>Liczba wydanych folderów informujących o atrakcjach turystycznych, cyklicznych imprezach lokalnych i obiektach kulturowych gminy</p> <p>Liczba wydanych katalogów promujących rezerwat, obszary chronionego krajobrazu, pomniki przyrody, szlak bociani, gatunki ptaków chronionych itp.</p> <p>Liczba zorganizowanych imprez promujących gminę.</p> <p>Liczba wykreowanych produktów lokalnych.</p> <p>Wydanie map turystycznych z wytyczonymi ścieżkami spacerowo-rekreacyjnymi i edukacyjno-przyrodniczymi.</p> <p>Stworzenie systemu wsparcia i promocji lokalnej twórczości ludowej, artystycznej i pamiątkarstwa.</p>	<p>Liczba turystów korzystających ze szlaku.</p> <p>Liczba odwiedzających stronę internetową Centrum Informacji Turystycznej.</p> <p>Liczba wspólnie zrealizowanych operacji mających na celu promocję gminy.</p> <p>Liczba rozdystrybuowanych folderów.</p> <p>Liczba rozdystrybuowanych katalogów.</p> <p>Liczba uczestników imprez promujących gminę.</p> <p>Liczba nabywców produktów lokalnych.</p> <p>Liczba rozdystrybuowanych map.</p> <p>Liczba nowych osób zajmujących się lokalną twórczością ludową, artystyczną, pamiątkarstwem.</p>
<p><i>Cel operacyjny 1.3. Działania na rzecz ochrony środowiska naturalnego</i></p>	<p>Długość wybudowanej sieci kanalizacyjnej w obszarach zwartej zabudowy [km].</p> <p>Liczba wybudowanych przydomowych oczyszczalni ścieków w obszarach zabudowy rozproszonej.</p> <p>Liczba miejscowości, w których wdrożono system segregacji odpadów.</p> <p>Liczba podjętych przedsięwzięć mających na celu likwidację dzikich</p>	<p>Liczba gospodarstw domowych podłączonych do sieci kanalizacyjnej. Pojemność nieczystości płynnych odprowadzanych do oczyszczalni ścieków [m³].</p> <p>Liczba gospodarstw domowych posiadających przydomowe oczyszczalnie ścieków. Pojemność nieczystości płynnych odprowadzanych do przydomowych oczyszczalni ścieków [m³].</p> <p>Waga segregowanych odpadów na terenie gminy [t].</p> <p>Liczba zlikwidowanych dzikich wysypisk odpadów.</p>

Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Srokowo

	<p>wysypisk odpadów.</p> <p>Liczba operacji promujących nowe technologie pozyskiwania energii ciepłej oparte o energię odnawialną. Wspieranie osób i instytucji deklarujących chęć wykorzystywania odnawialnych źródeł energii.</p> <p>Liczba operacji mających na celu edukację i wspieranie rolników w zakresie korzyści związanych z uprawą roślin bioenergetycznych oraz produkcją biopaliw.</p> <p>Długość nowo wybudowanej sieci gazowniczej [km].</p> <p>Liczba inicjatyw badawczych na rzecz środowiska przyrodniczego.</p> <p>Liczba podjętych inicjatyw mających na celu edukację ekologiczną dzieci w szkołach, mieszkańców i turystów.</p> <p>Liczba działań promujących postawy proekologiczne wśród mieszkańców gminy.</p>	<p>Liczba podmiotów prywatnych i publicznych wykorzystujących nowe technologie pozyskiwania energii ciepłej.</p> <p>Powierzchnia uprawianych roślin bioenergetycznych na terenie gminy [ha]. Liczba rolników produkujących rośliny bioenergetyczne i biopaliwa.</p> <p>Liczba nowych podmiotów podłączonych do sieci gazowniczej.</p> <p>Liczba raportów z badań, analiz, publikacji nt stanu środowiska naturalnego.</p> <p>Liczba mieszkańców i turystów uczestniczących w piknikach, konkursach, akcjach związanych z ochroną środowiska.</p> <p>Liczba mieszkańców gminy nagrodzonych i wyróżnionych za działalność proekologiczną.</p>
Cel strategiczny 2. Wzrost kompetencji i aktywności mieszkańców gminy		
<p><i>Cel operacyjny 2.1. Rozwój oferty edukacyjnej</i></p>	<p>Liczba zorganizowanych warsztatów dla dorosłych i dla dzieci dotyczących kultywowania tradycyjnych zawodów i rzemiosła ludowego.</p> <p>Liczba zrealizowanych przedsięwzięć mających na celu rozwój systemu stypendialnego.</p> <p>Liczba zrealizowanych cykli zajęć pozaszkolnych.</p> <p>Liczba powstałych placówek, oddziałów przyszkolnych oferujących wychowanie przedszkolne.</p> <p>Liczba zorganizowanych wymian krajowych i międzynarodowych pomiędzy szkołami i organizacjami pozarządowymi.</p>	<p>Liczba osób uczestniczących w warsztatach dotyczących kultywowania tradycyjnych zawodów i rzemiosła ludowego.</p> <p>Liczba uczniów otrzymujących stypendium.</p> <p>Liczba uczniów, którzy skorzystali z ofert zajęć pozaszkolnych.</p> <p>Liczba dzieci, które zostały objęte wychowaniem przedszkolnym.</p> <p>Liczba osób, które wzięły udział w wymianach.</p>

Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Srokowo

	<p>Liczba przeprowadzonych szkoleń mających na celu doksztalcenie i przekwalifikowanie osób dorosłych.</p> <p>Liczba doposażonych placówek oświatowych.</p> <p>Powierzchnia rozbudowanych i zmodernizowanych placówek oświatowych celem poprawienia stanu technicznego obiektu [m²].</p>	<p>Liczba osób uczestniczących w szkoleniach mających na celu doksztalcenie i przekwalifikowanie osób dorosłych.</p> <p>Liczba uczniów korzystających z doposażonych placówek oświatowych.</p> <p>Liczba korzystających z wybudowanych ogólnodostępnych, otwartych obiektów sportowych na terenie gminy.</p>
<p><i>Cel operacyjny 2.2. Wspieranie postaw przedsiębiorczych oraz innowacyjnych form aktywności gospodarczej na terenie gminy</i></p>	<p>Liczba zorganizowanych szkoleń i warsztatów z zakresu pozyskiwania nowych źródeł dochodu.</p> <p>Stworzenie systemu wsparcia i promocji przedsiębiorczości wśród mieszkańców gminy, związanej głównie z obsługą ruchu turystycznego.</p> <p>Utworzenie Gminnego Centrum Informacji (punktu doradztwa zawodowego oraz prawnego dla mieszkańców, a jednocześnie punktu informacji dla przedsiębiorców, rolników, organizacji pozarządowych o możliwościach pozyskania środków, świadczącego pomoc w przygotowaniu wniosków aplikacyjnych oraz udzielającego merytorycznego wsparcia dla rozpoczynających działalność gospodarczą).</p> <p>Długość nowo wybudowanej sieci wodno-kanalizacyjnej na obszarach proinwestycyjnych [km].</p> <p>Długość nowo wybudowanych i przebudowanych lokalnych dróg dojazdowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą do nowych obszarów proinwestycyjnych [km].</p>	<p>Liczba uczestników szkoleń i warsztatów.</p> <p>Liczba osób, które zdecydowały się rozpocząć działalność gospodarczą.</p> <p>Liczba nowych miejsc pracy.</p> <p>Liczba osób, które skorzystały z usług Gminnego Centrum Informacji.</p> <p>Powierzchnia obszarów proinwestycyjnych uzbrojonych w sieć wodno-kanalizacyjną [ha].</p> <p>Powierzchnia obszarów proinwestycyjnych o lepszej dostępności komunikacyjnej [ha].</p>
<p><i>Cel operacyjny 2.3. Tworzenie warunków, promocja i rozwój inicjatyw społecznych podejmowanych przez organizacje pozarządowe i grupy nieformalne mieszkańców</i></p>	<p>Liczba zrealizowanych projektów gminnych mających na celu powstanie nowych organizacji pozarządowych</p> <p>Liczba utworzonych partnerstw publiczno-społecznych w celu absorpcji środków w ramach unijnych programów operacyjnych.</p> <p>Utworzenie systemu wspierania organizacji pozarządowych na poziomie gminy.</p>	<p>Liczba nowo powstałych organizacji pozarządowych realizujących zadania własne gminy.</p> <p>Wartość pozyskanych środków pozabudżetowych na realizację projektów partnerstw publiczno-społecznych [PLN].</p> <p>Liczba organizacji pozarządowych, które otrzymały wsparcie ze strony gminy.</p>

Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Srokowo

	<p>Liczba podjętych inicjatyw kulturalnych, rekreacyjnych i sportowych przy współpracy z LGD9.</p> <p>Liczba podjętych działań zachęcających mieszkańców do aktywnego spędzania czasu wolnego.</p> <p>Liczba zorganizowanych cyklicznych zawodów sportowych z udziałem mieszkańców gminy i przyjezdnych.</p> <p>Liczba zorganizowanych cyklicznych imprez lokalnych.</p> <p>Powierzchnia zagospodarowanych miejsc na spotkania mieszkańców, place zabaw dla dzieci [m²].</p> <p>Liczba podpisanych umów o współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi poza granicami Polski.</p> <p>Liczba zorganizowanych cyklicznych konkursów aktywizujących lokalną społeczność oraz stanowiących atrakcję dla turystów m.in. na najbardziej zadbaną posesję, najsmaczniejszą tradycyjną potrawę kulinarną, najbardziej efektywną inicjatywę społeczną.</p>	<p>Liczba osób uczestniczących we wspólnych inicjatywach kulturalnych, rekreacyjnych i sportowych.</p> <p>Liczba osób uczestniczących w rodzinnych festynach sportowych, zawodach, konkursach.</p> <p>Liczba osób uczestniczących w cyklicznych zawodach sportowych.</p> <p>Liczba mieszkańców zaangażowanych w organizację imprez. Liczba osób uczestniczących w cyklicznych imprezach lokalnych.</p> <p>Liczba miejscowości, w których zagospodarowano miejsca na spotkania mieszkańców, place zabaw dla dzieci. Liczba osób korzystających z nowo zagospodarowanych miejsc.</p> <p>Liczba wspólnie zrealizowanych projektów. Liczba beneficjentów wspólnych projektów.</p> <p>Liczba uczestników konkursów.</p>
Cel strategiczny 3. Poprawa warunków życia społeczności lokalnej		
<p><i>Cel operacyjny 3.1. Modernizacja infrastruktury technicznej w celu poprawy warunków życia mieszkańców gminy</i></p>	<p>Długość przebudowanych dróg i ciągów komunikacyjnych [km].</p> <p>Długość nowo wybudowanych i przebudowanych chodników na terenie gminy [km]. Liczba nowo wybudowanych i przebudowanych zatok autobusowych na terenie gminy. Liczba nowo wybudowanych i przebudowanych parkingów na terenie</p>	<p>Średniodobowe natężenie ruchu pojazdów kołowych (SDR) na przebudowanych drogach i ciągach komunikacyjnych. Skrócenie czasu przejazdu pomiędzy miejscowościami gminy połączonymi przebudowanymi drogami i ciągami komunikacyjnymi. Spadek liczby kolizji, zdarzeń drogowych spowodowanych stanem technicznym dróg i ciągów komunikacyjnych.</p> <p>Liczba użytkowników nowo wybudowanych i przebudowanych chodników na terenie gminy. Liczba użytkowników nowo wybudowanych i przebudowanych zatok autobusowych na terenie gminy. Powierzchnia nowo wybudowanych i przebudowanych parkingów na</p>

Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Srokowo

	<p>gminy.</p> <p>Liczba nowo zamontowanych i przebudowanych punktów świetlnych na terenie gminy.</p> <p>Powierzchnia nowo wybudowanych ogólnodostępnych obiektów sportowych na terenie gminy [m²].</p> <p>Powierzchnia uzbrojonych obszarów pod budownictwo mieszkaniowe [ha].</p> <p>Powierzchnia utworzonych zasobów budownictwa socjalnego i społecznego [m²].</p> <p>Powierzchnia nowo wybudowanych, przebudowanych, wyremontowanych obiektów kulturalnych [m²].</p> <p>Powierzchnia przebudowanych, wyremontowanych świetlic wiejskich [m²]. Liczba doposażonych świetlic wiejskich.</p> <p>Powierzchnia nowo wybudowanej i przebudowanej infrastruktury pomocy społecznej [m²].</p> <p>Liczba zrealizowanych przedsięwzięć mających na celu likwidację barier architektonicznych.</p> <p>Liczba zrealizowanych przedsięwzięć mających na celu budowę, przebudowę, doposażenie instytucji publicznych świadczących usługi na rzecz społeczności lokalnej.</p> <p>Stworzenie infrastruktury umożliwiającej przyłączenie do szerokopasmowego Internetu.</p>	<p>terenie gminy [m²].</p> <p>Długość ciągów komunikacyjnych, wzdłuż których przebudowano i uzupełniono oświetlenie uliczne.</p> <p>Liczba osób korzystających z rozbudowanych i zmodernizowanych obiektów oświatowych na terenie gminy.</p> <p>Wartość zainwestowanego kapitału na terenach inwestycyjnych pod budownictwo indywidualne [PLN].</p> <p>Liczba osób korzystających z zasobów budownictwa socjalnego i społecznego.</p> <p>Liczba osób korzystających z nowo wybudowanych, przebudowanych, wyremontowanych obiektów kulturalnych.</p> <p>Liczba mieszkańców korzystających z przebudowanych, wyremontowanych, doposażonych świetlic wiejskich.</p> <p>Liczba beneficjentów pomocy społecznej korzystających z nowo wybudowanej i przebudowanej infrastruktury.</p> <p>Liczba nowych obiektów infrastruktury umożliwiających dostęp osobom niepełnosprawnym.</p> <p>Liczba beneficjentów korzystających z nowo wybudowanych, przebudowanych i doposażonych instytucji publicznych.</p> <p>Liczba mieszkańców gminy korzystających z dostępu do szerokopasmowego Internetu.</p>
<p><i>Cel operacyjny 3.2. Wzrost spójności i bezpieczeństwa społecznego</i></p>	<p>Utworzenie Klubu Integracji Społecznej.</p> <p>Powstanie sprawnego systemu opieki nad osobami starszymi, samotnymi i o ograniczonej samodzielności psychoruchowej.</p>	<p>Liczba beneficjentów korzystających z usług Klubu Integracji Społecznej.</p> <p>Liczba beneficjentów pomocy społecznej objętych systemem opieki.</p>

Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Srokowo

	<p>Liczba podjętych inicjatyw mających na celu organizację czasu wolnego młodzieży.</p> <p>Liczba zrealizowanych operacji mających na celu ograniczenie patologii i zapobieganie wykluczeniom. Stworzenie systemu wspierającego tworzenie i promującego spółdzielnie socjalne.</p> <p>Liczba zrealizowanych przedsięwzięć w zakresie monitorowania i prognozowania rynku pracy.</p>	<p>Liczba osób, które skorzystały z oferty spędzania wolnego czasu.</p> <p>Liczba beneficjentów operacji.</p> <p>Liczba nowo powstałych spółdzielni socjalnych. Liczba osób zatrudnionych w nowo powstałych spółdzielniach socjalnych.</p> <p>Liczba opublikowanych raportów z badań, analiz.</p>
Cel strategiczny 4. Wsparcie procesów modernizacyjnych rolnictwa w gminie		
<p><i>Cel operacyjny 4.1. Promocja i wspieranie wprowadzania w gospodarstwach rolnych nowych i alternatywnych gałęzi i kierunków produkcji</i></p>	<p>Liczba podjętych działań szkoleniowo-doradczych na rzecz wspierania przedsiębiorczości na obszarach wiejskich, w szczególności z wykorzystaniem zasobów lokalnych (przyrodniczych, historycznych i kulturowych).</p> <p>Liczba podjętych inicjatyw mających na celu wsparcie rozwoju oferty gospodarstw agroturystycznych.</p> <p>Liczba podjętych inicjatyw promujących aktywność gospodarczą rolników w zakresie przetwórstwa i dystrybucji płodów rolnych.</p> <p>Utworzenie sieci dystrybucji dla wytwarzanych przez rolników produktów.</p>	<p>Liczba osób przeszkolonych.</p> <p>Liczba osób, które skorzystały z doradztwa w zakresie możliwości prowadzenia działalności na obszarach wiejskich, w tym w szczególności, alternatywnych źródeł dochodu w rolnictwie. Liczba rolników, którzy rozpoczęli działalność rękodzielniczą, rzemieślniczą z wykorzystaniem zasobów lokalnych.</p> <p>Liczba gospodarstw agroturystycznych, które poszerzyły swoją ofertę.</p> <p>Liczba nowych gospodarstw rolnych zajmujących się przetwórstwem i dystrybucją płodów rolnych.</p> <p>Liczba członków sieci dystrybucji produktów.</p>
<p><i>Cel operacyjny 4.2. Wsparcie inicjatyw producentów rolnych mających na celu specjalizację produkcji i podejmowanie wspólnych przedsięwzięć</i></p>	<p>Liczba podjętych inicjatyw mających na celu promocję komasacji gruntów i zwiększania areалу gospodarstw rolnych.</p> <p>Utworzenie systemu wsparcia dla powstawania grup producenckich oraz wprowadzania nowoczesnych metod technologii produkcji.</p> <p>Liczba zrealizowanych operacji mających na celu edukację i wspieranie rolników w zakresie rozwoju produkcji odpowiadającej specyfice gminy (np. gospodarstwa ekologiczne, zielarskie, pszczelarskie).</p>	<p>Średnia wielkość areálu gospodarstwa rolnego na terenie gminy.</p> <p>Liczba powstałych grup producenckich. Liczba wspólnych przedsięwzięć podjętych przez grupy producenckie. Liczba gospodarstw prowadzących specjalistyczną produkcję rolną.</p> <p>Liczba gospodarstw rolnych o specyficznym zakresie produkcji.</p>

Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Srokowo

VII. SYSTEM WDRAŻANIA STRATEGII

7.1. Poziom merytoryczny realizacji strategii

Ze względu na wieloletni okres programowania założeń strategicznych oraz związaną z tym trudną przewidywalność trendów gospodarczych, zmian prawnych, politycznych i społecznych, zarówno w gminie jak i na terenie całego kraju, Strategia Rozwoju Gminy Srokowo powinna być niezwykle elastyczna i otwarta na korekty. Cele i zadania zawarte w strategii powinny być stale monitorowane i weryfikowane w zależności od zmian zasobów gminy oraz tych, zachodzących w otoczeniu zewnętrznym. Taki proces wdrażania dokumentu, możliwość wprowadzania korekt oraz jego regularna aktualizacja, zagwarantuje elastyczność i ciągłość realizacji strategii, dzięki czemu możliwe będzie osiągnięcie zamierzonych celów. Tylko odpowiednio wczesne reagowanie na pojawiające się szanse i zagrożenia zapewni gminie silną pozycję i stanowić będzie o jej atrakcyjności na szczeblu ponadlokalnym.

7.1.1. Monitoring i ewaluacja strategii

Monitoring to proces systematycznego zbierania i analizowania ilościowych i jakościowych informacji na temat stanu realizacji strategii w aspekcie finansowym i rzeczowym, którego celem jest uzyskanie informacji zwrotnych na temat skuteczności i wydajności wdrażanej strategii, a także ocena zgodności realizacji projektów z wcześniej zatwierdzonymi założeniami i celami.

W trakcie podejmowania działań monitoringowych pod uwagę, analizę i ocenę zostaną wzięte nie tylko wskaźniki oraz dane statystyczne, ale także opinie i odczucia mieszkańców gminy uzyskane dzięki badaniom opinii publicznej. Monitoring realizacji Strategii Rozwoju Gminy Srokowo będzie więc miał charakter zarówno obiektywny (analiza danych), jaki i subiektywny (badanie opinii), co pozwoli na całościowy nadzór nad wdrażaniem strategii i bardziej adekwatne reagowanie na pojawiające się zmiany.

Monitoring będzie polegał na wieloaspektowej analizie, czy rozwój gminy odpowiada założeniom strategii, a zidentyfikowanie ewentualnych rozbieżności będzie podstawą do podjęcia działań prowadzących do ich eliminacji lub modyfikacji strategii.

Za monitoring wdrażania Strategii Rozwoju Gminy Srokowo będzie odpowiadał Zespół Planowania Strategicznego. Corocznie w okresie wiosennym (do końca marca) Zespół

Planowania Strategicznego będzie spotykał się w celu ewaluacji danych uzyskanych w drodze monitoringu przebiegu realizacji zadań wyznaczonych do realizacji w roku poprzednim. Na spotkania te poszczególne instytucje koordynujące przygotowują sprawozdania z realizacji wyznaczonych dla nich zadań i odpowiednio wcześniej przekażą je do Urzędu Gminy w Srokowie. Na wiosennym spotkaniu ewaluacyjnym Zespół dokona oceny zadań realizowanych w roku poprzednim bądź realizowanych obecnie, zidentyfikuje problemy, które ograniczyły bądź uniemożliwiły realizację zadań wyznaczonych oraz zaproponuje niezbędne korekty i zmiany w zakresie tych zadań. Corocznie do końca kwietnia Wójt Gminy przygotowuje sprawozdanie z realizacji zadań zapisanych w strategii rozwoju. W sprawozdaniu, przedstawianym Radzie Gminy określone zostaną zadania zrealizowane, zadania będące w toku realizacji oraz zadania zaplanowane do realizacji, lecz nie rozpoczęte. Wójt przedstawi również radnym zakres wydatkowanych środków na zrealizowane zadania (wraz ze wskazaniem źródeł finansowania) oraz podda pod ocenę jakość ich realizacji.

7.1.2. Przeglądy strategiczne i aktualizacja strategii

Przeglądy strategiczne powinny być realizowane cyklicznie, np. we wrześniu każdego roku, przed formułowaniem wniosków do budżetu gminy na rok kolejny. Polegają one na wykorzystaniu wyników monitoringu poziomu merytorycznego Strategii Rozwoju Gminy Srokowo obejmującego faktyczny element wdrażania zaplanowanych zadań, przegląd zapisów strategii i w konsekwencji ich aktualizację dostosowującą do stanu realizacji strategii oraz zaszytych zmian. Systematyczne działania wdrożeniowe i monitorujące oraz przeprowadzona na ich podstawie coroczna priorytetyzacja zadań do realizacji na kolejny rok sprawią, że osiągnięte zostaną cele operacyjne (średniookresowe) i strategiczne (długookresowe).

Przy wyborze zadań do realizacji, będą brane pod uwagę zarówno nowe oczekiwania społeczności lokalnej i określonych grup społecznych, jak również zmieniające się czynniki środowiska zewnętrznego, np. nowe uregulowania prawne, społeczno-ekonomiczne czy nowe możliwości pozyskiwania środków zewnętrznych. Zadania do realizacji na następny rok będą wybierane przy uwzględnieniu nie tylko istniejących zapisów Strategii Rozwoju Gminy Srokowo, ale także nowych, nieujętych w niej zadań.

7.2. Aspekt społeczny wdrażania strategii

Strategia Rozwoju Gminy Srokowo na lata 2009-2016 w swych zapisach nie ogranicza się jedynie do zadań realizowanych bezpośrednio przez Urząd Gminy w Srokowie. Strategia jest sposobem osiągania celów przy zaangażowaniu całej społeczności lokalnej, wszystkich instytucji i środowisk działających na rzecz rozwoju gminy. Zasada partnerstwa i współpracy jest jednym z fundamentalnych elementów polityki strukturalnej Unii Europejskiej, jednak ze względu na konieczność ścisłej koordynacji współpracy wielu lokalnych i ponadlokalnych instytucji, organizacji i środowisk, efektywność realizacji zadań będzie w dużej mierze zależała od instytucji zarządzającej wdrażaniem strategii, czyli Urzędu Gminy w Srokowie. Ma to szczególnie istotne znaczenie w przypadku pozyskiwania środków z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej, gdzie preferowane są działania na dużą skalę, rozwiązujące problemy zasadnicze dla społeczności lokalnej, przy realizacji których niezbędne jest porozumienie i współpraca pomiędzy partnerami publicznymi, społecznymi i gospodarczymi.

Wspólna realizacja założeń Strategii Rozwoju Gminy wymaga opracowania sprawnego systemu upowszechniania jej zapisów w celu informowania mieszkańców o podejmowanych działaniach oraz pozyskiwania partnerów (lokalnych i zewnętrznych) dla realizacji zadań strategicznych.

Akceptacja społeczna dla zadań i projektów strategicznych uzyskana zostanie dzięki:

- ścisłej współpracy władz gminy z sektorem pozarządowym – organizacjami społecznymi (kontraktowanie usług publicznych, partnerstwo w realizacji zadań i pozyskiwaniu środków zewnętrznych),
- ścisłej współpracy władz gminy z sektorem gospodarczym (przedsięwzięcia publiczno-prywatne, wspólna promocja samorządu i przedsiębiorców, monitorowanie potrzeb lokalnych pracodawców),
- ścisłej współpracy władz gminy z instytucjami sektora turystyki i kultury, prowadzącymi działalność w gminie,
- systematycznemu zamieszczaniu informacji w mediach (lokalnych, regionalnych, Internecie) o podejmowanych zadaniach strategicznych i promocyjnych – tradycyjne konferencje prasowe, przygotowywanie notatek prasowych z realizowanych zadań, zapraszanie na imprezy lokalne i ponadlokalne),

Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Srokowo

- spotkaniom z mieszkańcami gminy – przekazywanie obiektywnej informacji mieszkańcom oraz pozyskiwanie informacji zwrotnej (pomysły, sugestie mieszkańców, monitorowanie potrzeb mieszkańców gminy i przybywających gości).

Uzyskanie poparcia zewnętrznego możliwe będzie dzięki:

- efektywnym kontaktom z władzami powiatu kętrzyńskiego i regionu warmińsko-mazurskiego, lobbing w instytucjach rządowych na rzecz dużych przedsięwzięć lokalnych,
- efektywnym kontaktom z partnerami zewnętrznymi (np. zarządcy dróg publicznych, fundusze ochrony środowiska),
- współpracy z organizacjami pozarządowymi regionu,
- pogłębianiu kontaktów międzynarodowych w celu realizacji zadań wynikających ze strategii (gminy partnerskie, instytucje międzynarodowe),
- kontaktom z mediami (regionalne, krajowe) dotyczącym podejmowanych zadań strategicznych i promocyjnych – nagłaśnianie sukcesów gminy.

VIII. SPIS ZAŁĄCZNIKÓW

1. Harmonogram realizacji Strategii Rozwoju Gminy Srokowo na lata 2009-2015.
2. Lista osób uczestniczących w opracowaniu Strategii Rozwoju Gminy Srokowo na lata 2009-2015.
3. Inne dokumenty i materiały.